Adroddiad troseddau casineb a throseddau yn erbyn pobl hŷn

2012-2013

Cynnwys

Rhagair gan y Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus 2

Crynodeb gweithredol 3

Cyflwyniad 6

Troseddau Casineb 7

Troseddau casineb wedi eu gwaethygu gan hiliaeth a chrefydd 11

Troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd 22

Troseddau casineb anabledd 28

Ysgogi casineb 34

Troseddau yn erbyn pobl hŷn 36

Atodiad Erlyniadau yn ôl Ardal CPS 41

Geirfa 46

Rhagair gan y Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus

Croesawaf y cyfle i gyflwyno hwn, y chweched adroddiad blynyddol ar droseddau casineb. Rhoddodd Gwasanaeth Erlyn y Goron yr adroddiad cyntaf ar droseddau casineb yn 2005 fel rhan o'n proses adolygu perfformiad. Ers 2005, rydym wedi ymgymryd â nifer o weithgareddau, llawer ohonynt ar y cyd gyda rhanddeiliaid cymunedol ac eraill, i'n helpu i sicrhau canlyniadau cadarnhaol i ddioddefwyr troseddau casineb ac i wella ansawdd y gwasanaeth yr ydym yn ei ddarparu yn yr achosion yma a all fod yn anodd yn aml. Mae nifer y troseddau casineb a erlynwyd a'n cyfraddau collfarnu ill dau yn sylweddol uwch nag yr oeddynt pan roddwyd yr adroddiad cyntaf.[1] Ond, ers 2010/11 rydym wedi gweld gostyngiad yn y cyfraddau collfarnu a'r nifer o achosion yr ydym yn eu derbyn gan yr heddlu.

Mewn ymateb i'r gostyngiad hwn a amlygwyd yn adroddiad y llynedd bu i ni gynnal ystod o gyfarfodydd a grwpiau ffocws gyda grwpiau cymunedol a'n cydlynwyr arbenigol mewn troseddau casineb i ganfod y rhesymau posibl am y gostyngiad hwn, sydd heb ei debyg o'r blaen. Amlygodd y cyfarfodydd hyn nifer o resymau posibl gan gynnwys nad yw ein dull o nodi achosion o droseddau casineb yn gywir, yr angen i wella'r defnydd o fesurau arbennig a dulliau eraill o roi cymorth i ddioddefwyr a thystion, yr angen i wella ein hansawdd o ddelio ag achosion a diffyg gwybodaeth ymysg rhai erlynwyr wrth erlyn yr achosion hyn yn effeithiol.

Er mwyn ymdrin â rhai o'r materion penodol a amlygwyd gan Ymchwiliad y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (EHRC) i aflonyddwch ar sail anabledd a'r ymchwiliad thematig ar y cyd gan HMCPSI a HMIC, bu i ni ddatblygu cynllun gweithredu ar droseddau casineb anabledd a pheilota 'gweithdy llyw-wyr' i godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o droseddau casineb anabledd ymysg staff o asiantaethau eraill. Roedd y gweithdai'n llwyddiannus iawn felly byddant yn cael eu cynnal yn flynyddol.

Bu i ni gychwyn gaith ymchwil hefyd ar y cyd gyda Chymdeithas Prif Swyddogion Heddlu Cymru (ACPO) i edrych ar sut y delir ag achosion troseddau casineb o'r cychwyn i'r diwedd o safbwynt ymchwiliadau gan yr heddlu, er mwyn adnabod unrhyw faterion a allai effeithio ar y gostyngiadau a'r collfarnau. Bydd canlyniadau'r ymchwil hwn ar gael yn gynnar yn 2014.

Mae delio â'r rhesymau posibl am y gostyngiad a'r collfarnau a nodwyd hyd yma, yn cydfynd â fy nhair blaenoriaeth ar gyfer y CPS: gwella safon ein herlyniadau, gwella'r gwasanaeth a ddarparwn ar gyfer dioddefwyr a thystion a darparu'r offer a'r sgiliau sydd eu hangen ar ein staff i wneud eu gwaith yn effeithiol. Dros y flwyddyn nesaf, byddwn yn ymdrin â'r blaenoriaethau hyn yng nghyd-destun troseddau casineb drwy ddatblygu strategaeth a ddefnyddir gennym i ddelio â'r tueddiadau diweddar o ostyngiad.

Mae ymdrin â throseddau casineb yn parhau yn flaenoriaeth i'r CPS a'm gobaith yw y bydd y gweithgareddau yr ydym wedi eu cynllunio o ganlyniad i ymgynghori manwl yn arwain at welliannau yn ein perfformiad dros y flwyddyn sydd i ddod.

Alison Saunders
Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus
Ionawr 2014

---

[1]Y nifer o erlyniadau a gwblhawyd ar draws pob edefyn yn 2005/06 oedd 9,468 gyda chyfradd gollfarnu o 74%. Mae hyn yn cymharu â 2012/13 pan oedd y ffigyrau yn 13,070 ac 82.6%

Crynodeb gweithredol

Dyma'r chweched Adroddiad Blynyddol Troseddau Casineb a Throseddau yn erbyn Pobl Hŷn. Mae'r adroddiad yn trafod perfformiad yng nghyswllt y troseddau hyn yn ystod 2012/13. Mae'n ceisio darlunio'r perfformiad hwn trwy'r data rheoli sydd ar gael yn ogystal â chanlyniadau cadarnhaol mewn gwaith achos. Mae hefyd yn cynnig enghreifftiau o arfer effeithiol, gwersi a ddysgwyd, datblygiadau ac ymchwil polisi sydd wedi cyfrannu at wella perfformiad.

Yn ychwanegol at yr ymchwil a roddwyd yn yr adroddiad hwn, rydym yn cyhoeddi'r data sylfaenol a ddefnyddiwyd. Gellir gweld y data trwy'r ddolen hon ar wefan y CPS.

Er mwyn gwneud ein data yn fwy hygyrch i'r cyhoedd, mae'r adroddiad yn cyfeirio am y tro cyntaf at gyfraddau collfarnu yn hytrach na'r cyfraddau athreuliad a ddefnyddiwyd mewn blynyddoedd blaenorol. Yn ychwanegol at berfformiad blynyddol, rydym yn defnyddio data dros y chwe blynedd diwethaf pan fyddant ar gael i dynnu sylw at dueddiadau dros amser.

Troseddau Casineb

Yn 2012/13, gostyngodd y nifer o achosion troseddau casineb a gyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu i gael penderfyniad 16.7% i 12,306 o 14,781 y flwyddyn flaenorol. Dyma'r ail flwyddyn yn olynol i ni weld gostyngiad yn y nifer a gyfeiriwyd ers 2006/07.

- Gostyngodd y nifer o achosion a gyhuddwyd hefyd yn 2012/13 o 10,845 neu 73.4% o'r holl achosion a ystyriwyd y flwyddyn flaenorol i 8,891 (72.2%). Yn 2006/07, y ffigwr cymharol oedd 8,390 (59.4%).
- Gostyngodd y nifer o gollfarnau yn 2012/13 o 11,843 i 10,794 a gostyngodd y gyfradd gollfarnu hefyd ychydig i 82.6%. Ond, mae'r duedd wedi bod tuag i fyny ers 2006/07, pan oedd y gyfradd gollfarnu yn 76.8%.
- Gwelodd 6 Ardal CPS welliant yn eu cyfraddau collfarnu yn 2012/13.
- Ers 2008/09, mae'r gyfran o ganlyniadau llwyddiannus oherwydd pleon euog wedi cynyddu'n raddol o 9,035 (69.3%) i 9,544 (73.0%). Yn yr un flwyddyn, roedd y gymhareb genedlaethol ar gyfer pob erlyniad yn sefyll ar 68.8%.
- Gall erlyniadau fethu am amrywiaeth o resymau. Gostyngodd yr achosion yn ymwneud â materion dioddefwyr h.y. dioddefwr yn tynnu'n ôl, ddim yn mynd i'r llys neu nad yw eu tystiolaeth yn cefnogi'r achos yn 2012/13 o 23.4% neu 551 o gyfanswm y nifer o achosion troseddau casineb a fethodd yn ystod y flwyddyn flaenorol, i 22.9% neu 521.
- Roedd y mwyafrif o ddiffynyddion (83.3%) ar draws yr edefynnau troseddau casineb yn ddynion.
- Nodwyd bod 71.6% o'r diffynyddion yn perthyn i'r categori Gwyn Prydeinig.
- Roedd 57.7% o ddiffynyddion rhwng 25-59 oed a 27.0% rhwng 18-24 oed.
- Mae'r nifer o rai 10-17 oed sydd yn ddiffynyddion wedi parhau i ostwng o 23.1% yn 2007/08 i 11.9% y llynedd.
- Mae'r CPS yn ymroddedig i gyflawni ein cyfrifoldeb dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a'n hymrwymiadau dan y dyletswyddau cyhoeddus yn neilltuol. Fe wnaethom gytuno ar strategaeth data cydraddoldeb ym Medi 2012 yn y Fforwm Atebolrwydd Cymunedol. Nod y strategaeth yw ymdrin â bylchau mewn data neu ddiffygion ar draws erlyn a chyflogi.
- Mae'r CPS yn cefnogi ystod o gynlluniau trawslywodraethol. Cychwynnodd Bwrdd Strategaeth Troseddau Casineb a drefnwyd ar y cyd gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder a'r Swyddfa Gartref ar y broses o adolygu'r cynllun gweithredu trawslywodraethol ar droseddau casineb: *'Herio, Adrodd, Atal: Cynllun y Llywodraeth i Daclo Troseddau Casineb' (Mawrth 2012)* a chyfrannodd y CPS ato.

- Bu'r Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus yn ymgynghori ar ganllawiau ar erlyn achosion sy'n ymwneud â chyfathrebiadau a anfonir trwy gyfryngau cymdeithasol. Mae'r canllawiau yn tanlinellu'r potensial i droseddau casineb ddod i'r amlwg yng nghyd-destun yr erlyniadau hyn a pherthnasedd y Cod i Erlynyddion y Goron yn y cyswllt hwn.

Troseddau casineb wedi eu gwaethygu gan hiliaeth a chrefydd

- Dyma'r drydedd flwyddyn i ni roi adroddiad ar wahân ar droseddau a waethygwyd gan hiliaeth a chrefydd.
- Gostyngodd y nifer o ddiffynyddion a gyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu i gael penderfyniad cyhuddo 16.83% i 10,622 o'r flwyddyn flaenorol. Gostyngodd cyfanswm y nifer o erlyniadau a gwblhawyd yn ystod y flwyddyn hefyd 8.3% i 11,334.
- Mae'r gyfran o gollfarnau wedi gwella yn gyson o 79.9% yn 2007/08 i 83.1% yn 2012/13, er gwaethaf gostyngiad yn nifer yr erlyniadau yn ystod y cyfnod.
- Fe wnaeth 5 Ardal CPS wella eu cyfraddau collfarnu yn ystod y flwyddyn.
- Mae'r gyfran o gollfarnau gyda phleon euog wedi cynyddu dros y cyfnod o 66.5% yn 2007/08 i 73.6% y llynedd, er gwaethaf gostyngiad yn y cyfanswm cyffredinol.
- Ar ôl gostwng yn raddol ers 2007/08 o 22.5%, cynyddodd y gyfran o droseddau casineb hiliol a chrefydd a fethodd oherwydd materion dioddefwyr yn 2011/12 ond fe ostyngodd ychydig y flwyddyn ddiwethaf i 23.1%.
- O'r 10,935 o droseddau hiliol a erlynwyd y llynedd roedd 9,107 (83.3%) yn llwyddiannus ac roedd 74.0% o'r holl ganlyniadau llwyddiannus yn cynnwys pleon euog. Mae'r gyfradd gollfarnu yn cynrychioli cwymp bychan oddi ar y flwyddyn flaenorol ond mae'n fras yn unol â'r cyfraddau dros y chwe blynedd diwethaf. Mae'r gyfran o bleon euog wedi cynyddu'n raddol dros y cyfnod o 66.4% yn 2007/08 i 74.0% y llynedd.
- Mae'r gyfran o achosion o droseddau casineb hiliaeth sy'n methu oherwydd materion dioddefwyr (23.1%) wedi aros yn fras yr un fath â'r duedd ers 2007/08 (22.4%).
- Yn 2012/13, erlynwyd 399 achos oedd yn cynnwys casineb a waethygwyd gan grefydd gyda chyfradd gollfarnu o 77.2% (308). Roedd 63.4% o'r collfarnau llwyddiannus oherwydd pleon euog. Yn 2011/12, bu 593 erlyniad ac o'r rheini arweiniodd 479 (80.8%) at gollfarnau llwyddiannus, 71.2% oherwydd pleon euog.
- Gostyngodd y gyfran o achosion a fethodd oherwydd materion dioddefwyr o 28.9% (33) yn 2011/12 i 23.1% (21) y llynedd.
- Rydym yn parhau i gyfrannu at waith y Gweithgor Rhag Casineb Gwrth-Fwslimiadd dan arweiniad y Llywodraeth. Paratowyd adroddiad asesu achos ar gyfer y grŵp yn edrych ar ba wersi y gellid eu tynnu o'r erlyniadau presennol.
- Arweiniodd y DPP ddwy drafodaeth genedlaethol ar droseddau a waethygir gan hiliaeth a chrefydd gydag asiantaethau sy'n cefnogi dioddefwyr troseddau casineb i fod yn sail i ddatblygu polisi.

Troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd

- Mae'r gyfradd gollfarnu ar gyfer troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd wedi gwella o 78.7% yn 2011/12 i 80.7% y llynedd.
- Fe wnaeth 8 Ardal CPS wella eu cyfraddau collfarnu yn ystod y flwyddyn.
- Cynyddodd y gyfran o achosion a arweiniodd at ble euog o 68.5% i 71.6% er bod y nifer o bleon euog wedi gostwng yn ystod y flwyddyn o 827 i 785.
- Gostyngodd y gyfran o achosion a fethodd oherwydd materion dioddefwyr ychydig dros y flwyddyn o (24.5%) 63 yn 2011/12 i (21.8%) 46 y llynedd.
- Fe ddygwyd adolygiad o'r Cyfarwyddyd Rheoli Cydraddoldeb Trawsrywiol i'w ddrafft terfynol gyda chefnogaeth is-grŵp a drefnwyd yn arbennig gan y Fforwm Atebolrwydd Cymunedol.
- Galwyd Panel Craffu Cenedlaethol i asesu ymdrin ag erlyniadau troseddau casineb trawsffobaidd diweddar. Rhoddwyd adborth i'r Ardaloedd oedd yn cyflwyno achosion a pharatowyd adroddiad manylach ar y camau a gymerwyd i ymateb i hynny.

Troseddau casineb anabledd

- Gostyngodd y nifer o achosion a gyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu i gael penderfyniad cyhuddo yn 2012/13 i 579 o 643 yn 2011/12. Gwelwyd gostyngiad hefyd yn y gyfradd o benderfyniadau i gyhuddo y llynedd i 65%, ar ôl tair blynedd ar 70.0% yn fras ar gyfer pob cyfeiriad o'r fath.
- Cynyddodd y nifer o erlyniadau dros y flwyddyn o 621 yn 2011/12 i 640 y llynedd ac fe wnaeth y gyfran o gollfarnau aros yn gymharol debyg ar 77.2%.
- Fe wnaeth 7 Ardal CPS wella eu cyfraddau collfarnu yn ystod y flwyddyn.
- Gostyngodd y nifer o bleon euog yn y flwyddyn dan sylw ychydig o 424 (68.3%) yn 2011/12 i 418 (65.3%) y llynedd.
- Adnewyddwyd polisi a chyfarwyddyd y CPS ar erlyn troseddau casineb anabledd ac fe'u cyfunwyd mewn un ddogfen, gyfreithiol ddiffiniol yn ystod y flwyddyn gan lunio'r ffurf derfynol ar sail yr arolygiad thematig ar y cyd ar droseddau casineb anabledd.
- Datblygwyd a chafwyd trefn derfynol hefyd ar Gynllun Gweithredu Troseddau Casineb Anabledd gan nodi ystod o ymrwymiadau a fydd yn cael eu goruchwylio gan y Fforwm Atebolrwydd Cymunedol. Gofynnwyd i'r holl Ardaloedd CPS ymwneud ag amcanion y cynllun yn lleol.

Troseddau yn erbyn pobl hŷn

- Gostyngodd y nifer o achosion a gyfeiriwyd atom gan yr heddlu am y flwyddyn gyntaf ers 2008/09 o 2,987 i 2,832. Mae'r nifer o ddiffynyddion a gyhuddwyd hefyd wedi gostwng ac mae'n awr yn 73.1% o'r holl benderfyniadau cyn cyhuddo.
- Ers 2008/09, mae'r nifer o erlyniadau wedi cynyddu'n gyson o 1,004 i 2,886. Y llynedd, fe wnaeth 81.1% o'r holl erlyniadau arwain at gollfarn o'u cymharu â 81.3% yn y flwyddyn flaenorol.
- Fe wnaeth 6 Ardal CPS wella eu cyfraddau collfarnu yn ystod y flwyddyn.
- Ers 2008/09, mae'r nifer a chyfran o bleon euog wedi cynyddu o 707 (70.4%) i 2,099 (72.7%).
- Mae'r gyfran o achosion sy'n methu oherwydd materion dioddefwyr wedi cynyddu o 14.0% yn 2008/09 i 16.7% yn 2012/13.

Cyflwyniad

Dyma chweched adroddiad troseddau casineb blynyddol y CPS ac mae'n rhoi gwybodaeth am ein perfformiad wrth erlyn y troseddau canlynol yn 2012/13:

- troseddau casineb hiliol a chrefyddol
- troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd
- troseddau casineb anabledd

Mae'r adroddiad hefyd yn cynnwys gwybodaeth ynglŷn â'n perfformiad wrth erlyn troseddau yn erbyn pobl hŷn.

Mae Cymdeithas Prif Swyddogion yr Heddlu (ACPO) a'r CPS wedi cytuno ar ddiffiniad cyffredin o droseddau casineb:

> "unrhyw drosedd a ddehonglir gan y dioddefydd neu unrhyw unigolyn arall i fod wedi ei hysgogi gan elyniaeth neu ragfarn yn seiliedig ar hil neu hil dybiedig rhywun; crefydd neu grefydd tybiedig; cyfeiriadedd rhywiol neu gyfeiriadedd rhywiol tybiedig; anabledd neu anabledd tybiedig ac unrhyw drosedd a ysgogir gan elyniaeth neu ragfarn yn erbyn rhywun sy'n drawsryweddol neu y tybir ei fod yn drawsryweddol."

Mae'r term "troseddau casineb" yn cynnig llaw-fer i'r heddlu ac erlynyddion a llawer o rai eraill mewn sefydliadau cyhoeddus, cymdeithasau cymunedol a mannau eraill. Y geiriau allweddol yn y diffiniad yw casineb a rhagfarn, geiriau a ddefnyddir yn eu hystyr arferol, bob dydd. Nid oes raid i'r erlyniad felly brofi mai casineb oedd y ffactor ysgogol tu ôl i drosedd. Nid oes raid i'r drosedd gyfan fod wedi ei hysgogi gan gasineb chwaith; gall fod yn ddim ond rhan, yn un elfen o'r ymddygiad troseddol neu gall fod yn unig reswm.

Mae'r CPS yn ceisio meithrin hyder mewn cymunedau y mae troseddau casineb yn effeithio arnynt a gwella tryloywder yn ei ymagwedd. Diben yr adroddiad hwn yw rhoi gwybodaeth glir i'r cyhoedd a chymunedau sy'n dioddef yn benodol am y gwaith yr ydym yn ei wneud wrth ymdrin â throseddau casineb a manylion ein perfformiad wrth erlyn troseddau casineb. Cyflwynir y data gorau sydd ar gael a dynodir y bylchau yn y data.

Mae'r CPS yn casglu data2 i gynorthwyo i reoli ei swyddogaethau erlyn yn effeithiol. Nid yw'r CPS yn casglu data sy'n cael ei gyfrif yn ystadegau swyddogol fel y'u diffinnir yn Neddf Ystadegau a Gwasanaeth Cofrestru 2007.3.

---

[2] Tynnwyd y data ar droseddau casineb o System Reoli Achosion y CPS (CMS) a'r System Rheoli Gwybodaeth gysylltiedig (MIS), sydd, fel gydag unrhyw system gofnodi ar raddfa fawr, yn agored i gamgymeriadau posibl wrth gofnodi a phrosesu data. Mae'r ffigurau yn rhai dros dro ac fe allant newid wrth i ragor o wybodaeth gael ei chofnodi gan y CPS

[3] Mae'r ystadegau swyddogol sy'n ymwneud â throseddau a phlismona yn cael eu cynnal gan y Swyddfa Gartref a'r ystadegau swyddogol sy'n ymwneud â dedfrydu, achosion llys troseddol, dod â throseddwyr i'r llys, y llysoedd a'r farnwriaeth yn cael eu cynnal gan Y Weinyddiaeth Gyfiawnder.

Troseddau casineb

Yn 2012/13, y gyfran o gollfarnau ar draws pob edefyn sy'n cael ei fonitro o droseddau casineb oedd 82.6%. Mae hyn yn cymharu â chyfartaledd cyfun y Llysoedd Ynadon a Llys y Goron o 83.5%. Yn ychwanegol mae Graff 1 yn dangos tuedd ar i fyny dros y saith blynedd diwethaf. Mae pleon euog yn cyfrif am 73.0% o'r collfarnau hyn. Mae'r ffigwr hwn yn cymharu â chyfartaledd y Llysoedd Ynadon a Llys y Goron o 70.2%. Mae pleon euog o fantais i ddioddefwyr a thystion oherwydd nid oes raid iddynt fynd i'r llys i roi tystiolaeth; maent hefyd yn lleihau'r oedi trwy alluogi achosion i gael eu dirwyn i ben yn gynt ac ar gostau sylweddol is i'r pwrs cyhoeddus.

Graff 1: Cyfanswm cyfraddau troseddau casineb 2006/07 hyd 2012/13

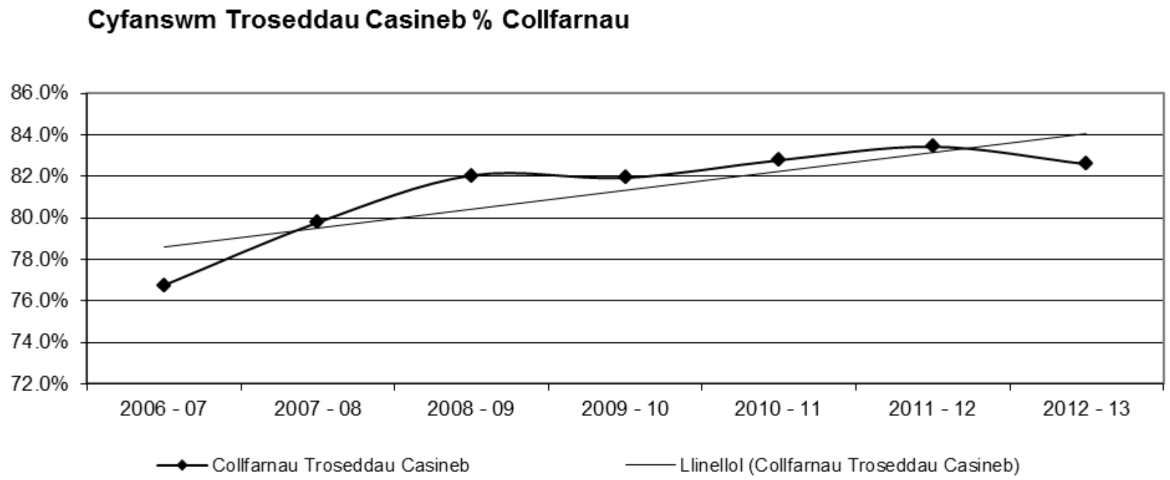

Mae Tabl 1 yn dynodi bod y duedd yn y nifer o erlyniadau a gwblhawyd wedi parhau yn gadarnhaol er gwaethaf gostyngiad yn y cyfanswm blynyddol dros y tair blynedd diwethaf.

Tabl 1 - Erlyniadau troseddau casineb a gwblhawyd yn ôl canlyniad

		Collfarnau	Aflwyddiannus	Cyfanswm
2006 – 07	Nifer	9,621	2,914	12,535
	%	76.80%	23.20%	
2007 - 08	Nifer	11,317	2,869	14,186
	%	79.80%	20.20%	
2008 - 09	Nifer	10,690	2,340	13,030
	%	82.00%	18.00%	
2009 - 10	Nifer	11,405	2,516	13,921
	%	81.90%	18.10%	
2010 - 11	Nifer	12,651	2,633	15,284
	%	82.80%	17.20%	
2011 - 12	Nifer	11,843	2,353	14,196
	%	83.40%	16.60%	

2012 - 13	Nifer	10,794	2,276	13,070
	%	82.60%	17.40%	

Perfformiad ardaloedd

Yn 2012/13, dangosir y tair Ardal a berfformiodd orau o ran cyfraddau collfarnu ar draws yr holl droseddau casineb o'u cymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol yn Nhabl 2 isod:

Tabl 2: Erlyniadau troseddau casineb yn ôl canlyniad gan amlygu'r tair Ardal CPS sy'n perfformio orau o'u cymharu â ffigyrau cenedlaethol

	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
Cenedlaethol	10,794	82.6%	2,276	17.4%	13,070
Glannau Mersi a Swydd Gaer	544	86.2%	87	13.8%	631
Gorllewin Canolbarth Lloegr	1,155	85.9%	189	14.1%	1,344
Swydd Efrog a Glannau Humber	902	85.8%	149	14.2%	1,051

Gostyngodd y cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer nifer yr holl achosion o 7.9% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Ni chafodd y duedd hon ei hailadrodd ymhob man ac fe welodd tair Ardal CPS gynnydd yn y cyfansymiau: Swydd Efrog a'r Humber (5.1%), Cymru (2.2%) a Wessex (2.02%). Yn ychwanegol at y gostyngiad cyffredinol hwn, mae'r data ar gyfer 2012/13 yn dangos bod y gyfran o gollfarnau wedi gostwng ychydig o 0.8% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Dylid nodi bod y gyfradd gollfarnu dros amser wedi gwella gyda'r gyfradd llwyddiant yn 2006/07 ar 76.8% (gweler Graff 1 uchod). Lefel yr uchelgais ar gyfer collfarnau troseddau casineb yn 2013/14 yw 85.0%.

Am fwy o fanylion am berfformiad ar lefel Ardal CPS ac ardal llu heddlu, gweler Atodiad 1.

Parhaodd Ardaloedd y CPS i ddatblygu camau blaengar ac effeithiol i gysylltu â chymunedau, dynodi blaenoriaethau ac ymdrin â nhw ac uwchlaw popeth, i geisio gwelliant wrth erlyn troseddau casineb. Bydd y gweithgareddau yn cael eu hasesu i sicrhau bod cymaint â phosibl yn cael ei ddysgu oddi wrth yr arfer da sydd ar gael ac i rannu manteision datblygu Ardal.

Paneli Craffu ac Ymlyniad Lleol - Mae paneli ardal yn craffu ar achosion troseddau casineb er mwyn gwella'r modd y gwneir penderfyniadau ac y datblygir polisïau. Maent yn parhau i gyfrannu'n hael at waith y CPS. Bydd yr adborth o bob panel yn cael ei roi ar faterion sy'n cael eu hystyried sy'n rhai gyda goblygiadau cenedlaethol.

Trefnodd CPS Cymru brosiect ar y cyd gyda Sefydliad Addysg Gymunedol Clwb Pêl-droed Dinas Caerdydd ac ysgolion lleol. Gan ddefnyddio cyfuniad o wersi, gweithgareddau ymarferol ac ymweliadau, dylai dysgwyr fedru:

- Rhoi enghraifft o bob un o'r meysydd troseddau casineb.
- Esbonio pam nad yw trosedd yn iawn o ran y CPS a chymdeithas.
- Deall/cydymdeimlo â phrofiadau'r rhai sydd wedi bod yn ddioddefwyr troseddau casineb.

Mae'r manteision a ragwelir i'r prosiect yn cynnwys; gwell ymwybyddiaeth ymhlith y dysgwyr o faes troseddau casineb: gwell gweithdrefnau i roi adroddiad am droseddau casineb: mwy o ymwybyddiaeth o waith y CPS a gwell cysylltiadau rhwng y clwb pêl-droed ag ysgolion ac yn eu tro lefel gweithgareddau corfforol yn gwella.

Gwaith trawslywodraethol

Rydym yn parhau i gyfrannu at y cynllun gweithredu trawslywodraethol ar droseddau casineb gan gynnwys y Bwrdd Strategaeth Troseddau Casineb a drefnwyd gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder a'r Swyddfa Gartref. Bu'r pwyslais canolog eleni ar gyflawni o'i gymharu â'r adroddiad *'Herio, Adrodd, Atal: Cynllun y Llywodraeth i Daclo Troseddau Casineb' (Mawrth 2012)* a pharatoi adroddiad ar gynnydd ar y cynllun erbyn hydref 2013.

Cyfrannodd y CPS at ddatblygu'r strategaeth ar draws y System Cyfiawnder Troseddol a'r cynllun gweithredu, sy'n tynnu sylw at droseddau casineb fel troseddau sy'n cael blaenoriaeth.

Cyfrannodd y CPS at ffurfio adolygiad Comisiwn y Gyfraith o ddeddfwriaeth troseddau casineb.

Materion cenedlaethol

Gweithdrefnau Gweithredu Safonol – Mae gweithdrefnau gweithredu safonol yn cael eu datblygu i sicrhau bod Ardaloedd y CPS yn gweithio mewn modd mwy cyson ac effeithlon. Un o'r Gweithdrefnau cyntaf i gael eu cwblhau oedd yr un ar gyfer Llysoedd Ynadon. Mae'r weithdrefn hon yn cynnwys dolen at arfer gorau a chyfarwyddyd troseddau casineb sy'n bodoli. Bydd agweddau eraill o'r gwasanaeth yn cynnal ymarferion tebyg.

Ymchwil mesurau arbennig – Cyflawnodd y CPS brosiect ymchwil i'r defnydd o fesurau arbennig a chyhoeddodd adroddiad yn Awst 2012. Roedd yr ymchwil yn adrodd ar welliannau oedd yn angenrheidiol i nodi'r gofyn am fesurau arbennig; darparu rhesymau manylach dros geisiadau; gwella amseroldeb ceisiadau a dulliau mwy sensitif o siarad â dioddefwyr bregus. Mae'r CPS yn gweithio ar yr argymhellion a wnaed yn yr adroddiad.

Ymlyniad Cymunedol – Cyflwynwyd Gweithdai Teithio fel prosiectau peilot mewn rhannau gwahanol o'r wlad. Cynlluniwyd y gweithdai i helpu'r rhai a all glywed gyntaf am ddigwyddiadau o gasineb anabledd e.e. gweithwyr iechyd, swyddogion tai, staff asiantaethau cynghori a all gynnig cefnogaeth i ddioddefwyr troseddau casineb anabledd.

Cynhaliodd y DPP drafodaethau gydag asiantaethau sy'n cefnogi'r rhai sy'n wynebu casineb a waethygir gan hiliaeth a chrefydd. Diben y trafodaethau oedd ceisio barn am bolisi, arferion a pherfformiad y CPS; a'n helpu i ddynodi'r rhwystrau posibl a brofir gan y grwpiau hyn wrth gysylltu â'r gwasanaeth cyfiawnder troseddol.

Rhoddodd is-grŵp i Fforwm Atebolrwydd Cymunedol y CPS, yn cynnwys asiantaethau arbenigol ac unigolion, gefnogaeth i ddiwygio ein Cyfarwyddyd Rheoli Cydraddoldeb Trawsrywiol.

Canllawiau Cyfryngau Cymdeithasol -Cyhoeddwyd canllawiau ar erlyn achosion yn ymwneud â chyfathrebiadau a anfonir trwy gyfryngau cymdeithasol ym Mehefin 2013. Maent yn rhoi cyngor i erlynyddion ac yn anelu at gael cysondeb o ran dull wrth ymdrin ag achosion.

Mae'r canllawiau'n tynnu sylw erlynyddion at baragraff 4.12(c) o God Erlynyddion y Goron i ymdrin â phryderon am droseddau casineb ac i dynnu sylw at y modd y mae effaith cyfathrebiadau ar ddioddefwyr yn cael ei ystyried wrth ystyried y ffactorau budd y cyhoedd yng nghyswllt achosion yn ymwneud â chyfathrebiadau a ystyrir yn eithafol o dramgwyddus, anweddus, anllad neu ffug. Dylai erlynyddion yn arbennig ystyried a oes elfen o droseddau casineb yn y cyfathrebiad, wrth asesu'r effaith ar y dioddefwr.

Pan fydd cyfathrebiadau yn cyfateb i fygythiad o drais neu aflonyddu neu stelcio credadwy, gofynnir i erlynyddion ystyried unrhyw dystiolaeth bod y drosedd wedi ei gwaethygu gan hiliaeth neu grefydd neu a oes gwaethygiad oherwydd anabledd, tueddfryd rhywiol neu hunaniaeth drawsrywiol a rhoi sylw arbennig i'r darpariaethau i gynyddu'r ddedfryd.

Troseddau casineb wedi eu gwaethygu gan hiliaeth a chrefydd

Yn 2012/13, roedd y gyfradd gollfarnu ar gyfer troseddau casineb wedi eu gwaethygu gan hiliaeth a chrefydd yn 83.1%. Mae'r gyfradd hon o lwyddiant yn cymharu â chyfartaledd cyfun collfarnu'r Llysoedd Ynadon a Llys y Goron o 83.5%. Er bod y ffigwr hwn ychydig yn is na'r flwyddyn flaenorol ar 84.2%, mae'n dal yn duedd tuag at wella ers 2007/08, pan oedd y gyfradd yn 79.9%.

Gweithgor Casineb Gwrth-Fwslimaidd – Yn ystod y flwyddyn, mae ein cyfraniad at y gweithgorau trawslywodraethol wedi cynnwys asesiad o waith achos yn ymwneud â chasineb gwrth-Fwslimaidd. Cymerwyd sampl o waith achos o bedair Ardal CPS a oedd ar y cyd yn cynrychioli 75% o'r holl droseddau casineb a waethygwyd gan grefydd a erlynwyd yn y flwyddyn flaenorol. Dewiswyd cyfanswm o 76 achos i gyd o droseddau casineb wedi eu gwaethygu gan grefydd ac o'r rheiny roedd rhyw 62% yn cynnwys elfen o deimlad gwrth-Fwslimaidd neu ffactorau a fyddai'n arwydd o gasineb ar y seiliau hyn.

Nododd yr adroddiad ystod a natur y troseddu a nodweddion y dioddefwyr a'r troseddwyr. Roedd y goblygiadau a gododd ar gyfer gweithredu polisi yn cynnwys gwell cofnodi ar ddata personol a phenderfyniadau allweddol, yn ogystal â'r angen am enghreifftiau clir neu astudiaethau achos i gynorthwyo erlynyddion. Nodwyd manteision ymlyniad cymunedol wedi ei dargedu a gwaith Paneli Craffu ac Ymlyniad Lleol hefyd.

Trafodaeth o Gwmpas y Bwrdd – Cadeiriodd y DPP ddwy drafodaeth o gwmpas y bwrdd gyda sefydliadau a grwpiau cymunedol y mae eu gwaith yn cefnogi dioddefwyr troseddau casineb a waethygwyd gan hiliaeth a chrefydd. Cynlluniwyd y sesiynau i gefnogi Amcan 2 o Amcanion Cydraddoldeb y CPS 2012/15:

"Gwella lefel llwyddiant (mwy o erlyniadau a mwy o gollfarnau) mewn erlyniadau ar Droseddau Casineb (gan gynnwys troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd, troseddau casineb sy'n cael eu gwaethygu gan hil a chrefydd, troseddau casineb ar sail anabledd), troseddau yn erbyn pobl hŷn a Thrais yn Erbyn Menywod a Merched (VAWG) a sicrhau gwasanaeth effeithiol i ddioddefwyr a thystion."

Dynododd yr ymateb nifer o ystyriaethau i'r CPS ac fel ymateb cytunwyd gyda'r Fforwm Atebolrwydd Cymunedol ar gyfres o gamau a gynigiwyd.

Cylchlythyr Troseddau Casineb – Llynedd gwelwyd cyflwyno cylchlythyr chwarterol a fwriadwyd i roi gwybod i bobl am ddatblygiadau perthnasol, rhannu arferion effeithiol a rhoi lle i gyfranwyr allanol.

Astudiaeth Achos

Dedfrydwyd cyn-gynghorydd yn Swydd Stafford i wyth mis o garchar, a ohiriwyd am 12 mis, ar ôl iddo gael ei ddyfarnu'n euog mewn gwrandawiad cynharach o roi sylwadau hiliol ar wefan un o'r cyfryngau cymdeithasol. Fe'i gorchmynnwyd hefyd i wneud 240 awr o waith di-dâl a thalu costau o £3,500.

Roedd y dyn wedi gwadu dau gyfrif o aflonyddu a waethygwyd gan hiliaeth oedd yn ymwneud ag iaith hiliol a ddefnyddiwyd mewn dwy erthygl ar ei wefan, ond fe'i cafwyd yn euog ar ôl achos llys.

Roedd yr achos hwn yn ymwneud â chyhoeddi blogiau ar safle rhyngrwyd a sefydlwyd gan y diffynnydd. Roedd y blog yn cynnwys erthyglau oedd yn cynnwys iaith y dadleuwyd ei bod yn ymfflamychol ei natur, a fwriadwyd i achosi aflonyddu, dychryn neu boen meddwl i eraill ac oedd wedi ei gwaethygu gan hiliaeth.

Dywedodd Eran Cutliffe, Uwch Erlynydd y Goron CPS Gorllewin Canolbarth Lloegr, "Mae Mr Coleman yn dadlau bod y blogiau wedi eu gwarchod dan y Confensiwn Hawliau Dynol a bod ganddo hawl i ryddid i lefaru. Mae ffeithiau pob achos yn dibynnu ar ei deilyngdod ei hun ac yn dilyn ystyriaeth fanwl ar y dystiolaeth oedd ar gael, fe wnaeth y CPS y penderfyniad i gyhuddo Mr Coleman o drosedd trefn gyhoeddus wedi ei gwaethygu gan hiliaeth. Nid yw felly yn dilyn bod erlyniad yn addas bob tro ond yn yr achos penodol hwn, o ran y dystiolaeth oedd ar gael a chynnwys y blogiau, roedd cyfiawnhad yn wir dros erlyniad troseddol."

Ystadegau a thablau wedi eu cyfuno

Yn 2012/13 gostyngodd y nifer o ddiffynyddion a gyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu i gael penderfyniad cyhuddo 16.83% i 10,622 o'r flwyddyn flaenorol. Gostyngodd cyfanswm y nifer o erlyniadau a gwblhawyd yn ystod y flwyddyn hefyd 8.3% i 11,334. Er gwaethaf hyn, fel y gellir gweld yn Graff 2 isod, mae'r gyfradd gollfarnu wedi gwella'n gyson ers 2007/08 o 79.9% i 83.1% yn 2012/13.

Graff 2: Cyfraddau collfarnu troseddau casineb a waethygwyd gan hiliaeth a chrefydd 2007/08 hyd 2012/13

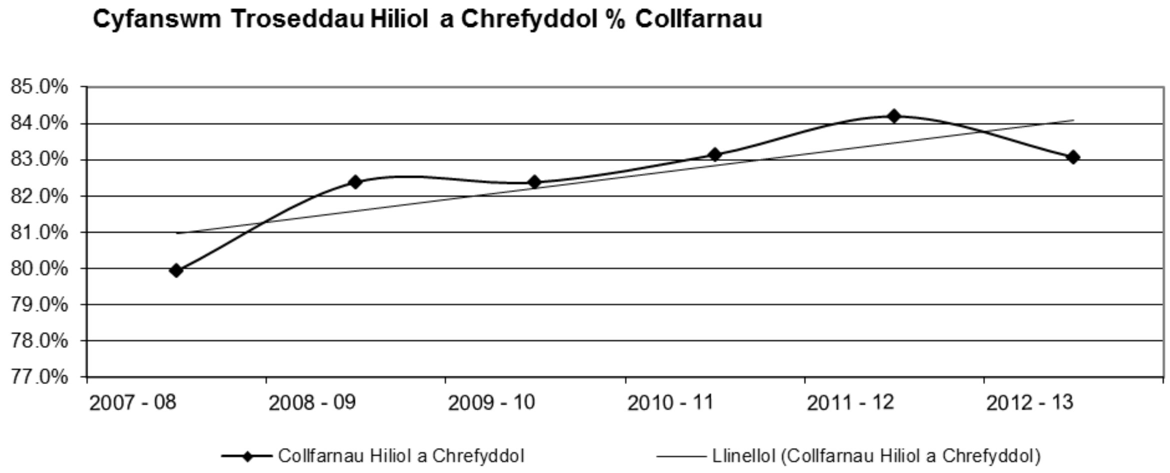

Mae Tabl 3 isod yn dangos bod y duedd hon mewn collfarnau llwyddiannus wedi parhau mewn cymhariaeth â gostyngiad yn y nifer o erlyniadau am yr un cyfnod.

Tabl 3 - Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad

		Collfarnau	Aflwyddiannus	Cyfanswm
2007 - 08	Nifer	10,398	2,610	13,008
	%	79.90%	20.10%	
2008 - 09	Nifer	9,576	2,048	11,624
	%	82.40%	17.60%	
2009 - 10	Nifer	9,993	2,138	12,131
	%	82.40%	17.60%	
2010 - 11	Nifer	11,038	2,239	13,277
	%	83.10%	16.90%	
2011 - 12	Nifer	10,412	1,955	12,367
	%	84.20%	15.80%	
2012 - 13	Nifer	9,415	1,919	11,334
	%	83.10%	16.90%	

Mae'r gyfran o gollfarnau gyda phleon euog wedi cynyddu dros y cyfnod o 66.5% yn 2007/08 i 73.6%. Mae'r gyfran gynyddol o bleon euog yn awgrymu bod achosion yn cael eu paratoi yn well ac yn cael eu dwyn i'r llys yn gyflymach. Mae hyn yn fanteisiol i'r dioddefwyr a'r tystion gan nad oes rhaid iddynt fynychu'r llys i roi tystiolaeth ac mae mantais o ran cost hefyd.

Gall erlyniadau fethu am amrywiaeth o resymau. Fe wellodd yr achosion yn ymwneud â materion dioddefwyr h.y. dioddefwr yn tynnu'n ôl, ddim yn mynd i'r llys yn annisgwyl neu nad yw eu tystiolaeth yn cefnogi'r achos, am nifer o flynyddoedd ers 2007/08 pan oedd y gyfran yn 22.5%. Ond, fe gynyddodd y gyfran a fethodd oherwydd materion dioddefwyr yn 2011/12 ond fe ostyngodd eto'r flwyddyn ddiwethaf i 23.1%.

Troseddau casineb a waethygwyd gan hiliaeth

Yng nghyswllt troseddau casineb a waethygwyd gan hiliaeth, gostyngodd cyfanswm y nifer o ddiffynyddion a gyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu i gael penderfyniad cyhuddo am y drydedd flwyddyn yn 2012/13 i 10,330 ac o'r rheiny cyhuddwyd 72.8%.

O'r 10,935 o droseddau hiliol a erlynwyd y llynedd roedd 9,107 (83.3%) yn llwyddiannus ac roedd 74.0% o'r holl ganlyniadau llwyddiannus yn cynnwys pleon euog. Mae'r gyfradd gollfarnu yn dangos gostyngiad bychan oddi ar y flwyddyn flaenorol ond fel y gellir gweld o Graff 3 isod, mae'n cyfateb yn fras i'r hyn a welwyd dros y chwe blynedd diwethaf.

Graff 3: Cyfraddau collfarnu troseddau casineb a waethygwyd gan hiliaeth 2007/08 hyd 2012/13

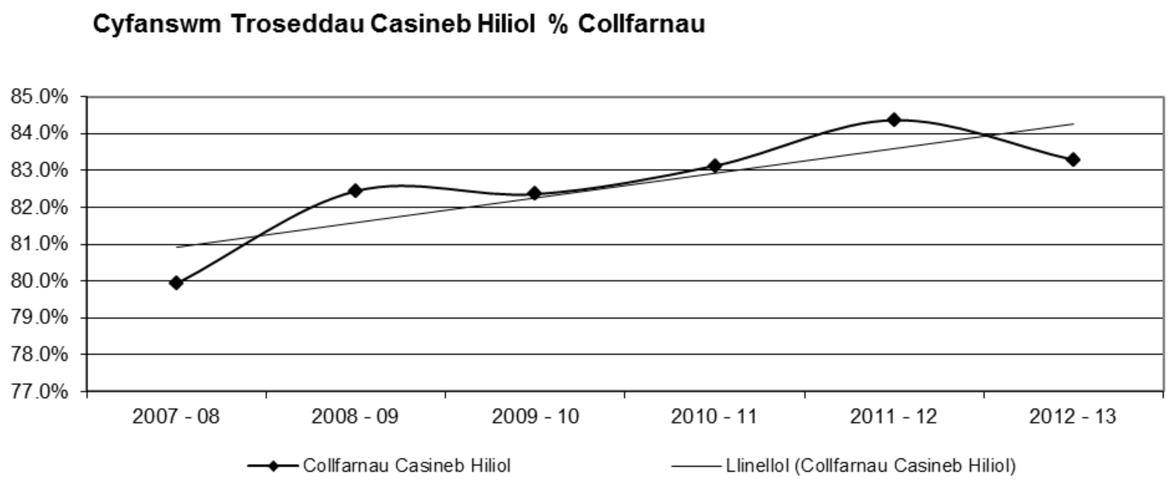

Dengys Tabl 4 isod, ers 2007/08, bod y duedd gyffredinol yn y nifer o erlyniadau wedi gostwng o 12,829 i 10,935 er bod y gyfran o gollfarnau wedi cynyddu dros yr un cyfnod o 79.9% i 83.3%.

Tabl 4 - Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad

		Collfarnau	Aflwyddiannus	Cyfanswm
2007 - 08	Nifer	10,254	2,575	12,829
	%	79.90%	20.10%	
2008 - 09	Nifer	9,306	1,982	11,288
	%	82.40%	17.60%	
2009 - 10	Nifer	9,750	2,089	11,839
	%	82.40%	17.60%	

2010 - 11	Nifer	10,566	2,145	12,711
	%	83.10%	16.90%	
2011 - 12	Nifer	9,933	1,841	11,774
	%	84.40%	15.60%	
2012 - 13	Nifer	9,107	1,828	10,935
	%	83.30%	16.70%	

Mae'r gyfran o bleon euog dros yr un cyfnod wedi cynyddu'n raddol o 66.4% yn 2007/08 i 74.0% y llynedd.

Mae'r gyfran o erlyniadau am droseddau casineb hiliaeth aflwyddiannus sy'n methu oherwydd materion dioddefwyr (23.1%) wedi aros yn fras yr un fath â'r duedd ers 2007/08 (22.4%). Mae'r ffigwr ar gyfer dioddefwr ddim yn dod i'r llys yn annisgwyl wedi aros ar ddwywaith yr hyn a welir ar ddata cymharol ar gyfer troseddau eraill.

Troseddau casineb a waethygwyd gan grefydd

Gostyngodd cyfanswm y nifer o ddiffynyddion a gyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu i gael penderfyniad cyhuddo am yr ail flwyddyn yn 2012/13 i 292 ac o'r rheiny cyhuddwyd 72.6%.

Yn 2012/13, erlynwyd 399 achos oedd yn cynnwys casineb a waethygwyd gan grefydd gyda chyfradd gollfarnu o 77.2%. Roedd 63.4% o'r collfarnau llwyddiannus yn cynnwys pleon euog. Fel y gellir gweld yn Graff 4, mae'r gyfradd gollfarnu wedi gostwng ychydig dros y cyfnod ers 2007/08.

Graff 4: Cyfanswm troseddau casineb a waethygwyd gan grefydd

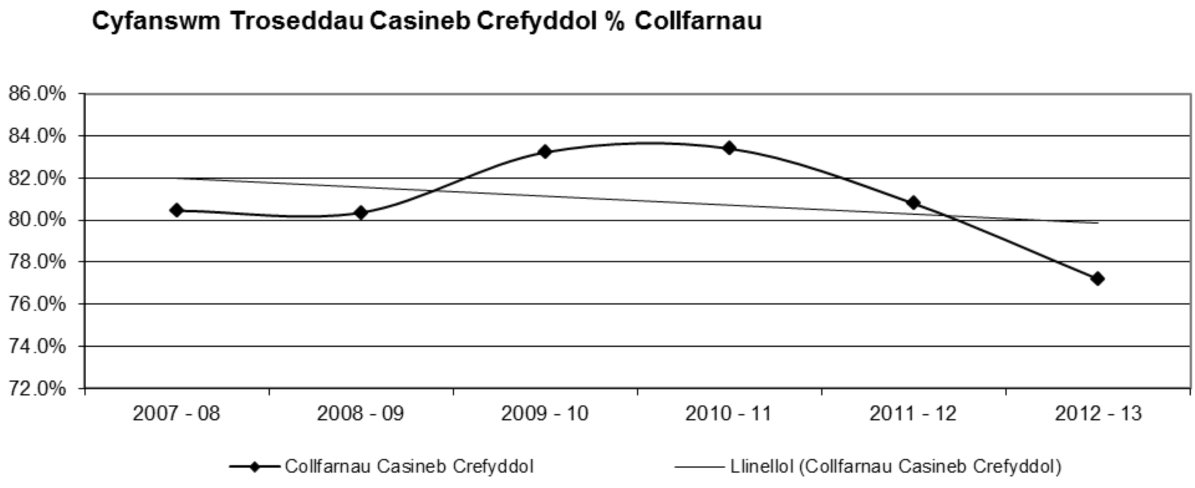

Yn Nhabl 5 gwelir amrywiadau sylweddol yn y nifer o erlyniadau a gwblhawyd dros y cyfnod o chwe blwyddyn adrodd. Yn ychwanegol, mae'r gyfradd gollfarnu wedi amrywio yn sylweddol dros y cyfnod.

Tabl 5 - Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad

		Collfarnau	Aflwyddiannus	Cyfanswm
2007 - 08	Nifer	144	35	179
	%	80.40%	19.60%	
2008 - 09	Nifer	270	66	336
	%	80.40%	19.60%	
2009 - 10	Nifer	243	49	292
	%	83.20%	16.80%	
2010 - 11	Nifer	472	94	566
	%	83.40%	16.60%	
2011 - 12	Nifer	479	114	593
	%	80.80%	19.20%	
2012 - 13	Nifer	308	91	399
	%	77.20%	22.80%	

Gostyngodd y gyfran o achosion a fethodd oherwydd materion dioddefwyr o 28.9% yn 2011/12 i 23.1% y llynedd.

Mae'r nifer o droseddau casineb a waethygwyd gan grefydd wedi parhau yn isel ac mae felly yn anodd dynodi tueddiadau ystyrlon.

Yn y tymor hirach, dylai gwahanu data erlyn yn ymwneud â throseddau hiliol a chrefydd gynnig darlun manylach a mwy defnyddiol o'r profiad o droseddau casineb o fewn cymunedau yn ogystal â'i effaith yn y dyfodol. Dylai effaith y nifer isel o droseddau casineb a waethygwyd gan grefydd a gyfeiriwyd ac a erlynwyd barhau yn ystyriaeth wrth ddadansoddi'r data ac mae'n cynnid dadl dros gael archwiliad mwy arferol ar achosion gan Baneli Craffu ac Ymlyniad Lleol i sicrhau bod yr hyn sy'n cael ei ddysgu yn cael ei ddefnyddio wrth ymdrin ag achosion.

Ar ddiwedd erlyniad, mae pob diffynnydd yn cael **prif gategori trosedd** i ddangos math a difrifoldeb y cyhuddiadau a wnaethpwyd. Troseddau yn erbyn yr unigolyn a throseddau trefn gyhoeddus oedd y mwyaf cyffredin yn cynrychioli 81.7% o'r holl erlyniadau troseddau a waethygwyd gan hiliaeth neu grefydd (50.0% a 31.7% yn y drefn honno). Gwelodd y pedair blynedd diwethaf o adrodd newid yn y prif gategorïau trosedd gyda throseddau yn erbyn yr unigolyn yn cynyddu o 8.5 o bwyntiau canran dros y cyfnod a throseddau trefn gyhoeddus yn gostwng o 9.7 pwynt canran.

Mae'r Diffynyddion mewn troseddau casineb a ysgogwyd gan hiliaeth a chrefydd yn ddynion yn bennaf (83.4%) a Gwyn Prydeinig (71.6%). Roedd 58.0% yn 25-59 oed a 27.0% arall rhwng 18-24 oed. Mae'r gyfran o ddiffynyddion 10-13 oed a 14-17 oed yn parhau i ostwng o 2.6% a 20.2% yn y drefn honno yn 2007/08 i 1.3% a 10.3% y llynedd.

Mae'r Dioddefwyr yn ddynion yn bennaf ar (58.2%) ac mae 25.5% yn fenywod. Mae'r gyfran o ddioddefwyr yr ydym wedi dynodi rhyw wedi gwella ers 2007/08 pan oedd yn 44.0%, ond y llynedd, roedd y ffigwr wedi cynyddu i 83.7%. Rydym yn parhau i weithio i wella'r ffigwr hwn gyda data arall demograffig am ddioddefwyr troseddau casineb.

Roedd y rhan fwyaf o'r dioddefwyr (63.0%) rhwng 25 a 59 oed gyda 12.6% arall rhwng 18 a 24 oed. Ers 2007/08, mae'r gyfran o achosion pan gofnodwyd oedran y dioddefwr wedi cynyddu o 41.0% i 81.9%.

Er bod y gyfran o achosion pan fydd data ethnigrwydd ar gael wedi cynyddu o 22.8% yn 2007/08 i 48.5% yn 2012/13, mae'n amlwg bod llawer mwy i'w wneud.

Perfformiad ardaloedd

Yn 2012/13, dangosir y tair Ardal a berfformiodd orau o ran cyfraddau collfarnu ar draws yr holl droseddau casineb a waethygwyd gan hiliaeth a chrefydd o'u cymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol yn Nhabl 6 isod:

Tabl 6: Erlyniadau troseddau casineb a waethygwyd gan hiliaeth a chrefydd yn ôl canlyniad yn amlygu'r tair ardal CPS sy'n perfformio orau o'u cymharu â ffigyrau cenedlaethol

	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
Cenedlaethol	9,415	83.1%	1,919	16.9%	11,334
Glannau Mersi a Swydd Gaer	443	88.8%	56	11.2%	499
Cymru	453	86.9%	68	13.1%	521
Gorllewin Canolbarth Lloegr	1,019	86.2%	163	13.8%	1,182

Y ddwy ardal a welodd gynnydd yn y niferoedd dros y flwyddyn ddiwethaf oedd Swydd Efrog a Glannau Humber (6.9%) a Wessex (4.4%).

Astudiaeth achos
Yn Rhagfyr 2012, daethpwyd o hyd i ben mochyn gan aelod o'r gynulleidfa mewn Canolfan Gymunedol yng Nghaerlŷr, oedd yn cael ei defnyddio ar y pryd fel man addoli gan grŵp gweddïo Mwslimaidd.

Y flwyddyn cynt, roedd gan y grŵp ddiddordeb mewn defnyddio hen Gut i'r Sgowtiaid nad oedd yn cael ei ddefnyddio a hynny wedi achosi tensiwn mawr yn lleol wrth i wrthwynebiad gynyddu. Arweiniodd hyn at sylw yn y cyfryngau cenedlaethol ac i arweinydd y British National Party fynd i brotestiadau yno.

Pan wnaeth y tyst ddarganfod y pen, fe gododd ddychryn mawr arno a galwodd yr Imam oedd yno. Dywedodd yr Imam wrth yr heddlu bod defnyddio mochyn wedi achosi sioc a thramgwyddo ei gyd-aelodau ac yntau, gan fod rhaid iddyn nhw gamu dros y pen mochyn i fynd i'r neuadd gymunedol i weddïo.

Ddeuddydd yn ddiweddarach, arestiodd yr heddlu'r diffynnydd ar sail cudd-wybodaeth a roddwyd i'r heddlu gan brotestwyr. Cafodd ei gyfweld dair gwaith, ac yn y trydydd cyfweliad, fe gyfaddefodd i'r drosedd yn llawn. Nododd ei fod wedi cael y pen mochyn o briodas yr oedd wedi bod ynddi gyda ffrindiau yn gynharach yn y flwyddyn. Roedd wedi cael y pen mochyn er mwyn gwneud rhywbeth "gwirion". Roedd y diffynnydd wedi cadw'r pen mochyn yn ei rewgell ac yna yn oriau mân 26 Rhagfyr 2012 wedi rhoi'r pen mochyn wrth y fynedfa i'r ganolfan gymunedol. Nododd ei fod wedi gwneud hyn 'heb feddwl' ac nad oedd neb arall wedi ei orfodi na dylanwadu arno.

Dywedodd y Barnwr Ardal: "Roeddech yn gwybod yn iawn beth oedd arwyddocâd eich gweithred. Fe wyddech y byddai'r hyn a wnaethoch yn achosi gofid. Yn wir, dyna oedd eich bwriad.

"Fe osodwyd y pen mochyn yn y fath fodd fel na ellid ei osgoi gan neb, gan gynnwys plant ifanc o bosibl, a fu mor anffodus â mynd i'r adeilad y bore hwnnw. Hawdd yw dychmygu'r sioc, y gofid a'r ffieidd-dod y bydden nhw wedi ei deimlo.

"Ond mae'r niwed a wnaethoch chi yn mynd ymhellach. Byddai wedi effeithio ar eraill yn y gymuned a thu hwnt hefyd wrth i'r newyddion am y digwyddiad wasgaru, gan ysgogi dychryn dwfn, ofn ac ansicrwydd. Fe ddylai fod wedi bod yn amlwg bod yr hyn a wnaethoch chi yn codi ofn ac na fyddai'n gwneud dim ond gwaethygu sefyllfa oedd yn llawn tyndra ac yn beryglus yn barod."

Dywedodd bod y drosedd mor ddifrifol fel mai dim ond dedfryd o garchar a ellid ei chyfiawnhau. Ond roedd edifeirwch y diffynnydd, ei gymeriad da cyn hynny, ei waith yn y gymuned a'r ffaith ei fod yn "hynod annhebygol o ymddangos ger bron llys troseddol eto" yn golygu y byddai'r ddedfryd yn cael ei gohirio.

Rhoddwyd dedfryd o 12 wythnos i'r diffynnydd wedi ei ohirio am 12 mis. Gorchmynnodd y barnwr y diffynnydd i gyflawni 250 awr o waith di-dâl a thalu costau o £85.

Astudiaeth Achos

Arestiwyd y diffynnydd yn wreiddiol yn Rhagfyr 2011, ar ôl i ddau lythyr gael eu hanfon at Westborough Spiritualist Church yn Scarborough, Gogledd Swydd Efrog. Cyfeiriwyd un o'r llythyrau at y Gweinidog a'r ail at ei gŵr. Aed â'r ddau lythyr â llaw i'r Eglwys. Roedd y llythyrau yn ymosod ar gred grefyddol y cwpl.

Mewn cyfweliad, fe wnaeth y diffynnydd gyfaddef ei fod wedi anfon y llythyrau, gan gynnwys ysgrifennu ac argraffu'r cynnwys a dywedodd mai dyma'r llythyr olaf y byddai'n ei anfon. Dywedodd ei fod yn ceisio achub y bobl yma rhag uffern. Pan esboniwyd y diffiniad o aflonyddu iddo, nododd ei fod yn derbyn y gallai'r llythyr gael ei ystyried yn aflonyddu. Rhoddwyd rhybudd aflonyddu iddo.

Yn Ionawr 2012, derbyniodd yr heddlu adroddiad gan y Gweinidog yn nodi ei bod wedi derbyn llythyr newydd gan y diffynnydd yn yr Eglwys ac fe'i harestiwyd. Nododd mai ef oedd wedi anfon y llythyr hwn, ond ei fod wedi ei anfon cyn cael ei arestio'r tro cyntaf. Roedd y Gweinidog yn bendant bod y llythyr wedi cyrraedd ar ôl i'r diffynnydd gael ei arestio'r tro cyntaf. Cyhuddwyd y diffynnydd o aflonyddu a waethygwyd gan grefydd.

Wrth gyflawni'r drosedd hon, roedd hefyd wedi torri gorchymyn atal arno i'w atal rhag cysylltu ag aelod arall o'r Eglwys yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol a rhag mynd i ardal benodol. Felly fe'i cyhuddwyd o dorri gorchymyn atal.

Dedfrydwyd y diffynnydd i 6 mis o garchar wedi ei ohirio am 2 flynedd a gorchymyn atal 5 mlynedd ar ei gollfarnu i'w atal rhag cael unrhyw gyswllt yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, â'r Gweinidog, ei gŵr na'r aelod arall yr effeithiodd arno yn yr Eglwys.

Dysgu gwersi

Roedd i’r drafodaeth o gwmpas y bwrdd genedlaethol y cyfeirir ati uchod ddau nod bras:

1. Rhoi’r wybodaeth ddiweddaraf i grwpiau a sefydliadau am waith y CPS o ran troseddau casineb hiliol a chrefyddol.
2. Cael adborth gan bartneriaid cymunedol ar:
    a. Ddata Troseddau Casineb y CPS 2011/12;
    b. Polisi cyfredol y CPS ar droseddau hiliol a chrefyddol; a
    c. Sut y gall y CPS yn genedlaethol wella profiadau dioddefwyr a thystion wrth gefnogi erlyn troseddau casineb hiliol a chrefyddol.

Dynododd yr ymateb nifer o ystyriaethau i’r CPS. Rhoddir y rheiny isod ac fel ymateb, disgrifir y camau arfaethedig hefyd:

Sut i wella ansawdd data demograffig a ddelir ar ddioddefwyr a thystion. Trwy weithredu’r Cynllun Gweithredu Data Cydraddoldeb

Ystyried canlyniadau cynlluniau treialu Cyfiawnder Adferol wrth bennu a ddylid adolygu polisi’r CPS o ran gwaredu achosion tu allan i’r llys ar gyfer troseddau casineb. Mae’r cynllun treialu wedi ei atal ar hyn o bryd. Trafodaeth drawslywodraethol yn digwydd ar y cynlluniau treialu a dulliau eraill o waredu tu allan i’r llys.

Rhinweddau cynhyrchu polisïau ar wahân ar gyfer troseddau a waethygwyd gan hiliaeth a chrefydd. Trafodaeth gyda’r Gyfarwyddiaeth Strategaeth a Pholisi am y dewisiadau i dynnu sylw at droseddau a ysgogwyd gan grefydd a’u herlyn

Sut ddylai troseddau casineb gael eu nodi mewn cyfarwyddyd ar gyfer erlyniadau yn ymwneud â chyfathrebu trwy gyfryngau cymdeithasol. Trafodaethau wedi’u cynnal gyda’r Gyfarwyddiaeth Strategaeth a Pholisi ac argymhellion wedi eu gwneud. Cyhoeddwyd cyfarwyddyd ym Mehefin 2013

Sut i wella data ar y nifer o achosion a symudwyd ymlaen gan dynnu’r elfen waethygol a’r pwynt pan wnaeth y cyhuddiad gael ei leihau. Dynodi data presennol ac ystyried dewisiadau i wella data

Sut i wella strategaethau i ennyn ymlyniad cymunedol gyda chymunedau newydd a phobl ifanc. Trafod y gweithgarwch a’r dewisiadau presennol gyda’r Ardaloedd

Sut gallwn ni gyfleu gwybodaeth am ganlyniad achosion yn ychwanegol at y data perfformiad sydd ar gael ar hyn o bryd i gynyddu ymwybyddiaeth a hyder yn y ffordd y mae’r troseddau yma yn cael eu trin. Ystyried dewisiadau ar gyfer cryfhau dealltwriaeth o effaith erlyn.

Ystyriwyd yr awgrymiadau a’r camau gweithredu yma gan y Fforwm Atebolrwydd Cymunedol a chytunwyd arnynt.

Gweithio gyda'n gilydd

Mae Aelodau o'r Panel Craffu Troseddau Casineb Hiliol a Chrefyddol yn **CPS Gogledd Ddwyrain Lloegr**, ynghyd â'r Rheolwr Cydraddoldeb ac Amrywiaeth ac Ymlyniad Cymunedol, wedi darparu hyfforddiant i Swyddogion Gofal Tystion. Nod y sesiynau oedd cryfhau'r ddealltwriaeth o anghenion dioddefwyr a thystion o gymunedau duon, lleiafrifoedd ethnig a ffydd. Roedd yr adborth yn gadarnhaol iawn gyda llawer o'r rhai a gymerodd ran yn cyfeirio at werth clywed yn uniongyrchol gan aelodau'r Panel. Bydd yr hyfforddiant hwn yn cael ei gyflwyno i Unedau Gofal Tystion eraill yn yr Ardal.

Mae **CPS Gogledd Orllewin Lloegr** yn chwilio am gyfleoedd i gael adborth gan ystod o gymunedau er mwy gwella perfformiad. Enghraifft o hyn yw datblygu DVD troseddau casineb hiliol a chrefyddol ar gyfer ysgolion. Ym Mai 2012, aeth Ardal Gogledd Orllewin Lloegr â 4 sefyllfa ddrafft i ddigwyddiad Troseddau Casineb Hiliol a Chrefyddol yn Blackburn. Daeth pedair ysgol o bob rhan o Swydd Gaerhirfryn i'r digwyddiad gyda chyfanswm o 165 o blant yn cyfrannu at y diwrnod. Dangoswyd pedair o'r saith sefyllfa ac ar sail yr ymateb cynhyrchwyd tair sefyllfa arall. Aed ati hefyd i wella'r pedair sefyllfa a drafodwyd o ganlyniad i sylwadau a dderbyniwyd. Ceisiwyd adborth hefyd gan aelodau paneli craffu i ddatblygu'r pecyn adnoddau.

Troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd

Yn 2012/13 cododd y gyfradd gollfarnu ar gyfer yr holl erlyniadau homoffobaidd a thrawsffobaidd i 80.7%, sy'n fras yn unol â'r cyfartaledd dros y chwe blynedd ac er gwaethaf gostyngiad yng nghyfanswm yr erlyniadau am y flwyddyn.

Ymestyn Cynyddu Dedfryd - Trwy gyflwyno'r ddarpariaeth yn adran 65 o Ddeddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi 2012 fe welwyd adran 146 o Ddeddf Cyfiawnder Troseddol 2003 yn cael ei diwygio i gynnwys darpariaeth ar gyfer cynyddu dedfryd parthed troseddau a ysgogwyd gan gasineb ar sail hunaniaeth drawsrywiol neu hunaniaeth drawsrywiol dybiedig. Daeth y ddarpariaeth i rym yn Rhagfyr 2012.

Cyfarwyddyd Rheoli Cydraddoldeb Trawsrywiol - Yn dilyn adolygiad gwaith achos o'r modd y gwnaeth y CPS ymdrin â throseddau casineb trawsffobaidd yn 2011, bu'r is-grŵp Cydraddoldeb Trawsrywiol o'r Fforwm Atebolrwydd Cymunedol yn gweithio dros y flwyddyn i ddiweddaru'r cyfarwyddyd hwn i reolwyr. Dygwyd adolygiad o'r ddogfen i'w drafft terfynol a nodwyd nifer o gamau nesaf i'w hyrwyddo.

Panel Craffu Cenedlaethol - trefnwyd a chyflwynwyd gan y Cyfarwyddwr Erlyniadau Cyhoeddus. Roedd y panel yn cynnwys arbenigwyr a'r rhai ag arbenigedd penodol ym maes troseddau casineb trawsffobaidd a naill ai yn cyfrannu'n barod at y Paneli Craffu Troseddau Casineb Ardal neu yn dod o asiantaethau sy'n benodol yn cefnogi dioddefwyr troseddau casineb trawsffobaidd. Nod cyffredinol y diwrnod oedd asesu sut yr ymdriniwyd ag erlyniadau troseddau casineb trawsffobaidd diweddar a chynnig unrhyw wersi a ddysgwyd yn ôl i'r Ardaloedd oedd yn cyflwyno achosion i'r adolygiad.

Mae'r Fforwm Atebolrwydd Cymunedol wedi cytuno ar gynllun i ddwyn yr edefynnau hyn o waith at ei gilydd i'w goruchwylio gan is-grŵp a drefnir eto ar Gydraddoldeb Trawsrywiol.

Ystadegau a thablau wedi eu cyfuno

Gostyngodd y nifer o ddiffynyddion a gyfeiriwyd atom ar gyfer penderfyniad cyhuddo gan yr heddlu ychydig o 1,366 i 1,105. Dros yr un cyfnod, roedd y gyfran o gyfeiriadau a arweiniodd at benderfyniad i gyhuddo wedi aros yr un fath yn fras ar 70.4% (778). Mae'r nifer a'r gyfran o benderfyniadau i gyhuddo wedi parhau i gynyddu ers 2007/08 pan oedd yn 758 (62.2%).

Mae'r gyfradd gollfarnu ar gyfer troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd (gweler Graff 5 isod) wedi gwella o 78.2% yn 2007/08 i 80.7% y llynedd.

Graff 5: Cyfanswm cyfraddau troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd 2007/08 hyd 2012/13

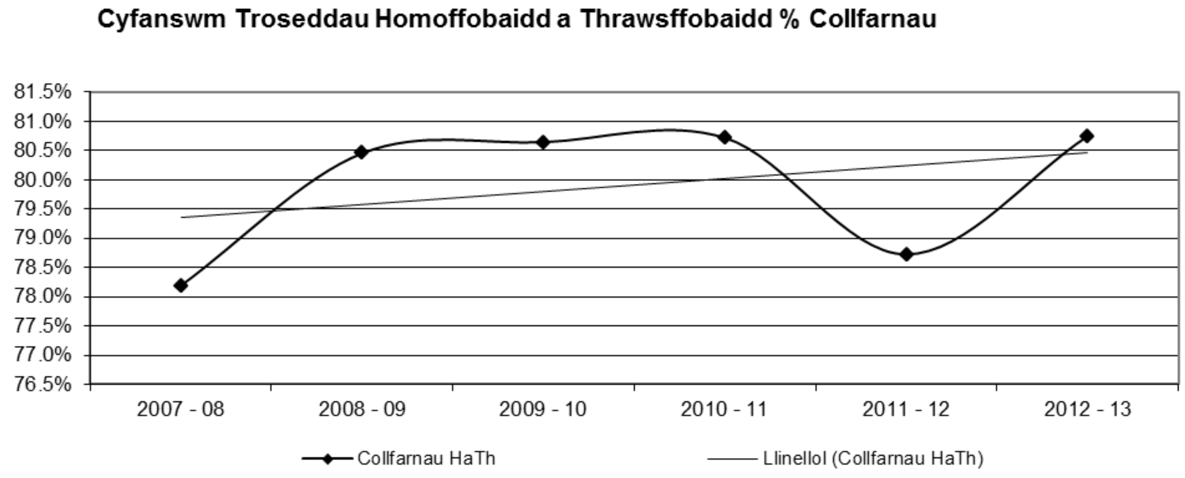

Fel y gwelir yn nhabl 7, gostyngodd cyfanswm y nifer o erlyniadau a gwblhawyd dros y flwyddyn ond mae'r duedd ers 2007/08 wedi bod ar i fyny.

Tabl 7 - Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad

		Collfarnau	Aflwyddiannus	Cyfanswm
2007 - 08	Nifer	778	217	995
	%	78.20%	21.80%	
2008 - 09	Nifer	815	198	1,013
	%	80.50%	19.50%	
2009 - 10	Nifer	929	223	1,152
	%	80.60%	19.40%	
2010 - 11	Nifer	1,034	247	1,281
	%	80.70%	19.30%	
2011 - 12	Nifer	951	257	1,208
	%	78.70%	21.30%	
2012 - 13	Nifer	885	211	1,096
	%	80.70%	19.30%	

Gostyngodd y nifer o bleon euog am yr ail flwyddyn yn olynol o 827 i 785 er bod y gyfran o achosion oedd yn cynnwys ple euog wedi cynyddu unwaith eto o 68.5% i 71.6%.

Fe wellodd y nifer o achosion a fethodd oherwydd materion dioddefwyr ychydig dros y flwyddyn o 63 (24.5%) yn 2011/12 i 46 (21.8%) y llynedd.

Ar ddiwedd erlyniad, mae achosion yn cael **prif gategori trosedd** i ddangos math a difrifoldeb y cyhuddiadau a wnaethpwyd. Yn 2012/13, troseddau yn erbyn yr unigolyn a throseddau trefn gyhoeddus oedd y mwyaf cyffredin yn cynrychioli 83.4% o'r holl erlyniadau troseddau homoffobaidd a thrawsffobaidd (51.8% a 31.6% yn y drefn honno).

Roedd 85.9% o **ddiffynyddion** yn ddynion a 70.3% yn Wyn Prydeinig. Roedd y rhai rhwng 25 a 59 oed yn cyfrif am 54.4% gyda 28.3% arall rhwng 18 a 24 oed. Mae o ddiddordeb bod y gyfran o rai 10-13 oed a 14-17 oed oedd yn ddiffynyddion wedi gostwng o 2.3% a 24.8% yn y drefn honno yn 2007/08 i 1.5% a 12.0% yn 2012/13.

Yr hyn a wyddom ynglŷn â **dioddefwyr** yw bod 50.5% yn ddynion a 30.6% yn fenywod. Mae'r nifer o ddioddefwyr pan gofnodwyd eu rhyw (81.1%) wedi gwella yn raddol ers 2007/08 pan oedd yn 47.7%. Fodd bynnag, rydym yn dal i weithio i wella'r data hwn ynghyd ag eraill yn ymwneud â dioddefwyr troseddau casineb.

Roedd 52.7% o'r dioddefwyr yn 25-59 oed a 21.5% arall rhwng 18 a 24 oed. Ers 2007/08, mae'r gyfran o "oedran heb ei roi" wedi gostwng o 56.8% i 19.5%.

Parthed ethnigrwydd, mae'r gyfran ddatgelu wedi gwella o 25.6% yn 2007/08 i 51.2% yn 2012/13. Mae cynnydd yn digwydd ond yn amlwg mae llawer mwy i'w wneud gan bawb i wella'r agwedd hon o gasglu data.

Perfformiad ardaloedd

Yn 2012/13, dangosir y tair Ardal a berfformiodd orau o ran cyfraddau collfarnu ar draws yr holl droseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd o'u cymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol yn Nhabl 8 isod:

Tabl 8: Erlyniadau troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd yn ôl canlyniad yn amlygu'r tair Ardal CPS sy'n perfformio orau o'u cymharu â ffigyrau cenedlaethol

	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
Cenedlaethol	885	80.7%	211	19.3%	1,096
Gogledd Ddwyrain Lloegr	42	91.3%	4	8.7%	46
Swydd Efrog a Glannau Humber	63	91.3%	6	8.7%	69
De Ddwyrain Lloegr	61	87.1%	9	12.9%	70

Y tair Ardal a welodd gynnydd yn niferoedd y troseddau casineb Homoffobaidd a Thrawsffobaidd yn ystod y flwyddyn oedd: Cymru (25.6%) Glannau Mersi a Swydd Gaer (12.9%) a Thafwys a Chiltern (11.8%).

Astudiaeth achos

Cwpl hoyw oedd yr achwynwyr yn yr achos hwn oedd wedi bod yn cerdded trwy ganol y dref yng Ngogledd Cymru yn gynnar fin nos gyda mab un o’r dynion a’i fab bedydd. Ymosodwyd yn eiriol ar un dyn gan y diffynnydd (mam dyn oedd wedi cael ei gollfarnu am droseddau casineb yn ymwneud â mab yr achwynydd. Roedd yr achwynydd wedi rhoi tystiolaeth i gefnogi ei fab).

Aeth iaith y diffynnydd yn sarhaus a homoffobaidd. Roedd yn ymosodol iawn ac fe wnaeth fygwth y ddau ddyn â’r plant. Fe wnaeth hefyd fygwth rhoi adroddiad i’r heddlu am yr achwynwyr am ymosod ar ei mab.

Cafwyd y diffynnydd yn euog ac fe’i dedfrydwyd i orchymyn cymunedol chwe mis y gwnaeth y llys ddynodi a fyddai wedi bod yn ddirwy oni bai am y gwaethygiad homoffobaidd.

Roedd crynodeb yr achos yn tanlinellu natur homoffobaidd y drosedd a’r dull cywir o ran codi’r mater yn y llys ac yng nghyswllt dedfrydu h.y. pan fydd dedfryd euog, dylai’r rhai sy’n rhoi’r ddedfryd nodi beth fyddai’r ddedfryd heb y ffactor gwaethygol, ac yna’r ddedfryd ar ôl ystyried y ffactorau gwaethygol. Ar yr achlysur hwn, fe wnaeth y barnwr gyfeiriad o’r fath.

Gweithio gyda’n gilydd

Yn CPS Cymru, un enghraifft o ymlyniad penodol yw gwaith gyda Stonewall Cymru a sefydliadau LGB eraill a fforymau ar draws Cymru. Nod eithaf y gwaith oedd cynyddu hyder ymhlith cymunedau LGB yn y CPS ac asiantaethau cyfiawnder troseddol eraill ac annog rhoi adroddiadau ar droseddau casineb homoffobaidd. Yr amcanion oedd codi ymwybyddiaeth o waith y CPS yn benodol o ran sut y mae’n ymdrin â throseddau casineb homoffobaidd a sut y mae dioddefwyr yn cael eu cefnogi trwy’r broses gyfiawnder droseddol. Mae’r ymlyniad hefyd yn rhoi cyfle i’r CPS gael gwell dealltwriaeth o’r rhwystrau sy’n atal rhoi adroddiad i gymunedau LGB ac i weithio mewn partneriaeth i oresgyn y rhain. Mae’r gwaith yn cynnwys rhannu a dadansoddi data troseddau casineb homoffobaidd; cynnal mentrau ar y cyd; codi ymwybyddiaeth o faterion sy’n bwysig i gymunedau LGB fel troseddau rhwydweithio cymdeithasol a chymryd rhan mewn digwyddiadau penodol fel Pride Gogledd Cymru a Mardi Gras Cymru Gyfan. Canlyniad y gwaith hwn yw gweld cynnydd yn y nifer o droseddau casineb homoffobaidd sy’n cael eu herlyn. Mewn ardaloedd lle mae’r perfformiad wedi sefydlogi, mae’r data yn cael ei ddadansoddi gan y CPS, yr heddlu a sefydliadau cymunedol i sicrhau ein bod yn deall ar y cyd pam bod hyn wedi digwydd. Enwodd Stonewall Cymru CPS Cymru fel y seithfed yn rhestr cyflogwyr addas i hoywon Cymru. Rhoddwyd EDCEM a HCC ar restr fer Gwobr Staff y CPS (enwebiad a gefnogwyd gan Stonewall Cymru).

Gwersi a ddysgwyd

Cyfarfu'r Panel Craffu Cenedlaethol ar Droseddau Casineb Trawsffobaidd ym Mawrth 2013 fel yr amlinellir uchod. Roedd y camau nesaf a ddynodwyd yn cynnwys:

- Rhoddwyd adborth unigol mewn llythyr personol gan y DPP i'r ardaloedd oedd wedi cyflwyno ffeiliau achos i'w hystyried gan y panel.
- Gwahoddwyd Prif Erlynyddion y Goron yr Ardaloedd i ystyried pa gamau, os o gwbl, fyddai'n cael eu cymryd o ganlyniad.
- Bydd adroddiad ar gynnydd yn cael ei gyflwyno i'r DPP ym mis Medi 2013.
- Yr Ardaloedd CPS dan sylw oedd: Glannau Mersi a Swydd Gaer, Gogledd Orllewin Lloegr, De Orllewin Lloegr, Wessex a Gorllewin Canolbarth Lloegr.

Enghreifftiau o'r camau gweithredu hyd yn hyn:

CPS Glannau Mersi a Swydd Gaer

Ni wnaeth yr heddlu anfon achos ymlaen at y CPS i gael penderfyniad cyhuddo yn unol â Chyfarwyddyd y Cyfarwyddwr

Mae Heddlu Swydd Gaer wedi rhoi cyfarwyddiadau i bob Sarsiant y ddalfa ac Arolygwyr bod raid i bob achos o droseddau casineb sy'n croesi'r prawf trothwy gael eu cyfeirio at y CPS i gael cyngor ar gyhuddo ac fe'u hatgoffwyd nad yw'n benderfyniad i'r Heddlu ar y cam hwn.

Yn ychwanegol, fe wnaeth yr Ardal yn ddiweddar gyrraedd nod siarter LGB/T Navajo Glannau Mersi a Swydd Gaer. Bydd hyn yn cefnogi'r Ardal wrth barhau i ddatblygu dulliau cynhwysol ac effeithiol o erlyn achosion o Droseddau Casineb Trawsrywiol.

CPS Gorllewin Canolbarth Lloegr

Roedd yn ymddangos nad oedd y tîm gofal tystion yn cyfrannu. Dylai asesiad anghenion fod wedi cael ei gynnal yn gynnar yn y broses

Dynodwyd gweithdrefnau yn cynnwys cyfryngwyr cyn ac ar ôl cyhuddo. Yn ychwanegol, mae WCU wedi cael cynnig hyfforddiant ymwybyddiaeth camau arbennig ar yr hyn y dylem fod yn ei drafod gyda dioddefwyr a bydd aide memoir yn cael ei ddatblygu i gynorthwyo gyda gofal tystion.

Yn ychwanegol, sefydlodd y CPS a Heddlu Gorllewin Canolbarth Lloegr Safonau Gwasanaeth newydd yn ymdrin â Throseddau Casineb gan gynnwys yr edefyn Troseddau Casineb Trawsffobaidd gyda chyfraniad aelodau Panel Craffu ac Ymlyniad lleol ac aelodau o'r gymuned.

Mae'r gwaith sy'n deillio o'r adolygiad i'r Cyfarwyddyd Rheoli Cydraddoldeb Trawsrywiol (TEMG) yn cael ei gyfuno ag argymhellion sy'n deillio o'r Panel Craffu Cenedlaethol a'u llunio yn un cynllun gweithredu cydlynol.

Cytunodd yr is-grŵp i'r Fforwm Atebolrwydd Cymunedol y byddan nhw'n goruchwylio gweithredu'r Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Trawsrywiol.

Astudiaeth achos

Roedd yr achos canlynol yng Ngogledd Swydd Efrog yn cynnwys 3 chyhuddiad: dau gyhuddiad o ymosod yn effeithio ar ddau ddioddefwr ac un o ddifrod troseddol i ddrws ffrynt a ffenestri'r dioddefwr. Plediodd y diffynnydd yn euog yn y gwrandawiad cyntaf i'r holl droseddau. Nid oedd crynodeb yr heddlu yn nodi, yn yr achos o ddifrod ac yn un o'r ymosodiadau, bod y diffynnydd wedi defnyddio iaith homoffobaidd. Yn ychwanegol, ni cheisiwyd unrhyw Gyngor Cyn Cyhuddo yn unol â Chyfarwyddyd y Cyfarwyddwr. Ond, fe wnaeth erlynydd arbenigol ar droseddau casineb sylwi ar yr elfen homoffobaidd yn ddiweddarach a gofyn i'r llys bennu eu bod yn wir yn droseddau homoffobaidd ac y dylai a.146 fod yn weithredol er gwaethaf protestiadau gan yr amddiffyniad.

Cytunodd y llys ac fe ohiriwyd popeth am Adroddiad Cyn Dedfrydu yn ystyried pob dewis a'r opsiwn i gryfhau'r ddedfryd dan adran 146 yn weithredol. Gwnaeth yr arbenigwr troseddau casineb yn siŵr bod yr erlynydd oedd yna i ddedfrydu yn nodi'r cynnydd yn y ddedfryd, a oedd yn 20 awr ychwanegol o waith di-dâl am yr ymosodiad ar un o'r dioddefwyr. Gorchymyn Cymunedol am 12 mis, Goruchwyliaeth am 12 mis, gyda gwaith di-dâl o 105 awr gan gynnwys 20 am y gwaethygiad, £50 o iawndal i'r ddau ddioddefwr, costau o £85 a £60 o Ordoll Dioddefwr.

Troseddau casineb anabledd

Y gyfradd gollfarnu ar gyfer erlyniadau troseddau casineb anabledd yn 2012/13 oedd 77.2%, yr un fath yn fras â'r flwyddyn flaenorol ac yn agos iawn i'r gyfradd yn 2007/08 er bod cyfanswm yr erlyniadau dros y cyfnod wedi cynyddu o 183 i 640.

Polisi/cyfarwyddyd cyfreithiol ar Droseddau Casineb Anabledd - Adnewyddwyd polisi a chyfarwyddyd y CPS ar erlyn troseddau casineb anabledd ac fe'i cyfunwyd mewn un ddogfen a'u hadolygu yn ystod y flwyddyn. Ar ôl ymgynghori â Chydlynwyr Troseddau Casineb a Phrif Erlynyddion y Goron yn 2012, diwygiwyd y ddogfen hon i ystyried y ddeddfwriaeth bresennol a materion/argymhellion yn deillio o'r Arolygiad Cyfiawnder Troseddol ar y Cyd o Droseddau Casineb Anabledd a gyhoeddwyd ym Mawrth 2013. Mae rhai o'r newidiadau yn cynnwys:

- Ehangu'r bennod sy'n ymdrin â dynodi ac amlygu achosion o droseddau casineb anabledd i atgoffa erlynyddion o'r angen i weithio yn rhagweithiol gyda'r heddlu i gael rhagor o wybodaeth i helpu i ddynodi achosion pan fydd adran 146 yn berthnasol ac i sicrhau bod achosion yn cael eu hamlygu yn gywir ar CMS er mwyn gallu gwneud cais am ddwysau'r ddedfryd pan fydd hynny'n addas ac i'r canlyniad gael ei gofnodi.
- Atgoffir erlynyddion y dylai hysbysiad o'r bwriad i godi adran 146 gael ei roi cyn gynted ag sy'n bosibl, yn ddelfrydol yn y gwrandawiad llys cyntaf.
- Mae cyfeiriad at ystyriaeth o ba, os o gwbl, geisiadau gorchymyn ategol all fod yn addas ar ddiwedd yr achos, yn awr yn cael ei gynnwys yn y bennod adolygu achos i sicrhau bod hyn ym meddwl yr erlynydd yn ystod y cam hwn, ac i sicrhau bod y mater yn cael ei adolygu yn barhaus.
- Mae'r bennod dioddefwyr a thystion yn awr yn atgoffa erlynyddion, pan wneir penderfyniad am yr achos sy'n cael y canlyniad na fydd y dystiolaeth o waethygiad (yr elfen adran 146 o Ddeddf Cyfiawnder Troseddol 2003) bellach yn cael ei chyflwyno i'r llys, y dylid anfon llythyr at y dioddefwr, er nad oes newid i'r cyhuddiad.

Cynllun Gweithredu Troseddau Casineb Anabledd – yn ymateb i ymchwiliad y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol i aflonyddu sy'n ymwneud ag anabledd ag arolygiad thematig y CJJI, datblygwyd a chafwyd trefn derfynol ar gynllun gweithredu sy'n nodi ystod o ymrwymiadau a fydd yn cael eu goruchwylio gan y Fforwm Atebolrwydd Cymunedol.

Gweithdy Teithwyr – prosiect ar y cyd â Chydlynwyr Troseddau Casineb o CPS Cymru a CPS Gogledd Orllewin Lloegr a fwriadwyd i ymdrin â phroblem diffyg adroddiadau ac yn benodol y diffyg ymwybyddiaeth o'r hyn y mae troseddau casineb anabledd yn ei olygu. Roedd y gynulleidfa darged yn gyffredinol ac arbenigol gyda nifer o unigolion cyswllt cyntaf fel gweithwyr iechyd a swyddogion tai yn ogystal ag asiantaethau cyffredinol ac arbenigol, DPO ac elusennau anabledd cenedlaethol. Cylchredwyd deunydd y gweithdy, gan gynnwys gwybodaeth i staff asiantaeth sy'n wynebu'r cyhoedd (a ddatblygwyd gyda chyfraniad y cynrychiolwyr yn y gweithdy) i Ardaloedd CPS gyda gwahoddiad i'w cynnwys yn eu gwaith ar ymdrin â diffyg rhoi adroddiadau yn y flwyddyn nesaf.

Ymarfer olrhain ACPO/CPS – fel y nodwyd y llynedd, fe wnaeth y gostyngiad yn y nifer a gyfeiriwyd gan yr heddlu arwain at drafodaeth rhwng y DPP ac arweinydd Troseddau Casineb ACPO a chytundeb wedyn i olrhain achosion o droseddau casineb o'r adroddiad ar y digwyddiad i'r canlyniad terfynol. Cytunodd nifer o Ardaloedd CPS i gymryd rhan a gofynnwyd i'r lluoedd heddlu perthnasol gymryd rhan. Bydd adroddiad terfynol ar gael erbyn diwedd 2013.

Ystadegau a thablau wedi eu cyfuno

Gostyngodd y nifer o achosion a gyfeiriwyd at y CPS gan yr heddlu i gael penderfyniad cyhuddo yn 2012/13 i 579 o 643 yn 2011/12. Gwelwyd gostyngiad hefyd yn y gyfradd o benderfyniadau i gyhuddo'r llynedd i 65%, ar ôl tair blynedd ar 70.0% yn fras ar gyfer pob cyfeiriad o'r fath. Gostyngodd cyfanswm yr erlyniadau a gwblhawyd o 621 yn 2011/12, i 640 yn 2011/12.

Cynyddodd y nifer o erlyniadau ychydig dros y flwyddyn ac fe wnaeth y gyfran o ganlyniadau llwyddiannus aros yn gymharol debyg ar 77.2% fel y flwyddyn flaenorol. Mae Graff 6 yn dangos y duedd mewn cyfraddau collfarnu ers 2007/08.

Graff 6: Cyfanswm cyfraddau collfarnu troseddau casineb anabledd 2007/08 hyd 2012/13

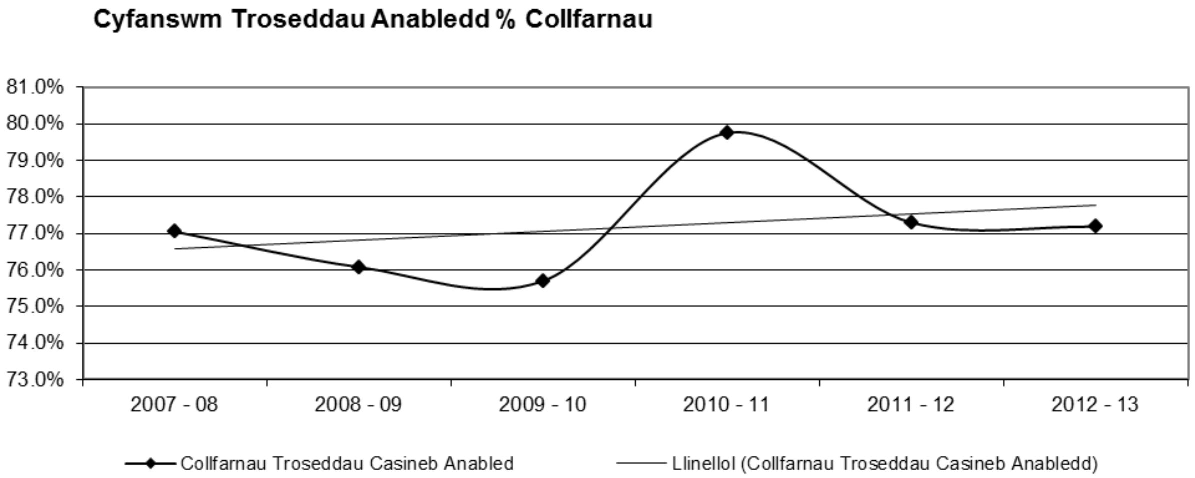

Yn aml bydd collfarnau llwyddiannus yn deillio o bleon euog ac fe welwyd gostyngiad bychan yn y flwyddyn adrodd o 424 i 418 ac roedd gostyngiad fel cyfran o ganlyniadau llwyddiannus o 68.3% i 65.3%.

Mae Tabl 9 yn dangos sut, ers 2007/08, y mae cyfanswm y nifer o erlyniadau a aeth ymlaen wedi codi, cyrraedd copa ac yna wedi aros yn wastad mae'n ymddangos, yn adlewyrchu efallai'r nifer cyffredinol isel o droseddau casineb y cafwyd adroddiadau arnynt.

Tabl 9 - Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad

		Collfarnau	Aflwyddiannus	Cyfanswm
2007 - 08	Nifer	141	42	183
	%	77.00%	23.00%	
2008 - 09	Nifer	299	94	393
	%	76.10%	23.90%	
2009 - 10	Nifer	483	155	638
	%	75.70%	24.30%	
2010 - 11	Nifer	579	147	726
	%	79.80%	20.20%	
2011 - 12	Nifer	480	141	621
	%	77.30%	22.70%	

2012 - 13	Nifer %	494 77.20%	146 22.80%	640

Arhosodd y gyfran o achosion a fethodd oherwydd materion dioddefwyr yr un fath yn fras ers 2007/08 pan oedd yn 21.4% o'i gymharu â 21.2% y llynedd. Ond, er bod y gyfran o achosion aflwyddiannus yn fras yr un fath, mae'r nifer cyffredinol wedi cynyddu o 9 i 31 dros yr un cyfnod.

Ar ddiwedd erlyniad, mae achosion yn cael **prif gategori trosedd** i ddangos math a difrifoldeb y cyhuddiadau a wnaethpwyd. Troseddau yn erbyn yr unigolyn a throseddau trefn gyhoeddus oedd y mwyaf cyffredin yn cynrychioli 54.6% o'r holl erlyniadau troseddau casineb anabledd (47.2% a 7.4% yn y drefn honno). Roedd yna ystod fwy arwyddocaol o gategorïau troseddau eraill a gynrychiolwyd o fewn erlyniadau troseddau casineb anabledd nag ar gyfer unrhyw edefyn arall o droseddau casineb (gweler Tabl 4) o bosibl yn adlewyrchu tuedd i fanteisio mewn llawer o droseddau casineb anabledd.

Tabl 10: Prif gategori trosedd ar gyfer pob edefyn troseddau casineb

Categori'r brif drosedd	Anabledd	Homoffobaidd a Thrawsffobaidd	Troseddau wedi eu gwaethygu gan Hiliaeth a Chrefydd
Lladdiad	0.5%	0.4%	0.1%
Troseddau yn erbyn yr unigolyn	47.2%	51.8%	50.0%
Troseddau rhywiol	5.2%	1.2%	0.3%
Byrgleriaeth	6.0%	1.0%	0.7%
Lladrad	11.6%	2.2%	0.8%
Dwyn a Thrin	10.6%	1.5%	3.4%
Twyll a Ffugiad	4.1%	0.2%	0.1%
Difrod Troseddol	3.1%	4.0%	5.4%
Troseddau Cyffuriau	1.3%	0.6%	1.0%
Troseddau Trefn Gyhoeddus	7.4%	31.6%	31.7%

Mae'r rhan fwyaf o'r **diffynyddion** yn ddynion (76.9%), ond erlynwyd cyfran sylweddol uwch o fenywod (23.0%) o gymharu ag edefynnau eraill troseddau casineb (16.5% mewn troseddau casineb a waethygwyd gan hiliaeth a chrefydd a 14.0% mewn troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd). Roedd y rhan fwyaf o ddiffynyddion yn Wyn Prydeinig (75.3%) a'r rhai rhwng 25 a 59 oed yn cyfrif am 57.3% ac roedd 24.8% arall rhwng 18 a 24 oed. Mae o ddiddordeb bod y gyfran o rai 10-13 oed a 14-17 oed oedd yn ddiffynyddion wedi gostwng o 4.9% a 23.5% yn y drefn honno yn 2007/08 i 1.7% a 12.5% yn 2012/13.

Yr hyn a wyddom ynglŷn â'r **dioddefwyr** yw bod 40.6% yn ddynion a 36.9% yn fenywod tra nad oedd 22.5% wedi nodi eu rhyw. Roedd y rhan fwyaf o'r dioddefwyr (40.3%) rhwng 25 a 59 oed. Mae'r gyfradd ddatgan ar gyfer oed wedi gwella o 43.7% yn 2007/08 i 74.4% y llynedd.

O ran ethnigrwydd y dioddefwyr, mae'r gyfradd ddatgan wedi gwella ers 2007/08, pan oedd yn (28.5%) i 49.7% gyda Gwyn Prydeinig yn gategori mwyaf cyffredin ar 44.3%. Ond mae angen rhagor o waith i wella data dioddefwyr.

Perfformiad ardaloedd

Yn 2012/13, dangosir y tair Ardal a berfformiodd orau o ran cyfraddau collfarnu ar draws yr holl droseddau casineb anabledd o'u cymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol yn Nhabl 11 isod:

Tabl 11: Erlyniadau troseddau casineb anabledd yn ôl canlyniad gan amlygu'r tair Ardal CPS sy'n perfformio orau o'u cymharu â ffigyrau cenedlaethol

	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
Cenedlaethol	494	77.2%	146	22.8%	640
Swydd Efrog a Glannau Humber	38	92.7%	3	7.3%	41
Dwyrain Canolbarth Lloegr	22	88.0%	3	12.0%	25
De Orllewin Lloegr	30	83.3%	6	16.7%	36
Wessex	15	83.3%	3	16.7%	18

Yr Ardaloedd CPS a welodd y cynnydd mwyaf mewn erlyniadau troseddau casineb anabledd yn 2012/13 oedd y Gogledd Orllewin (139.3%) y Gogledd Ddwyrain (40.0%) a'r De Ddwyrain (33.3%).

Gweithio gyda'n gilydd

Roedd y Cydlynydd Troseddau Casineb Ardal ac EDCEM yn bryderus am y diffyg cyflwyno adroddiadau ar droseddau casineb anabledd yng Nghumbria, yn arbennig o ystyried cefndir adroddiad a gynhyrchwyd gan CPS y Gogledd Orllewin, Cefnogaeth i ddioddefwyr, Heddlu Cumbria, Rhwydwaith Anabledd Cumbria, Prifysgol Central Lancashire, Mencap a Chyngor Cumbria oedd yn tynnu sylw at y diffyg cyflwyno adroddiadau yng nghyswllt digwyddiadau casineb anabledd a thystiolaeth bod troseddau casineb yn llawer mwy cyffredin nag yr oedd yr adroddiadau yn awgrymu. Arweiniodd yr adroddiad at Gynhadledd Troseddau Casineb Anabledd gyntaf erioed Cumbria, a ddatblygwyd mewn partneriaeth â nifer o bartneriaid gan gynnwys Cefnogaeth i Ddioddefwyr Cumbria, Cymdeithas Anabledd Caerliwelydd ac 'Eden and Cumbria People First.' Cynhaliwyd y Gynhadledd ym mis Gorffennaf a daeth dros 110 o bobl yno. Cynigiodd y gynhadledd gyfle i rannu'r Adroddiad Troseddau Casineb Anabledd a gynhyrchwyd gan y bartneriaeth ac ymgynghori ar y canfyddiadau yn ogystal â dynodi camau oedd angen eu cymryd. Arweiniodd yr adroddiad, y gynhadledd a'r ymgynghoriad at ddatblygu cynllun gweithredu CPS a Heddlu Cumbria yn Hydref 2012. Mae'r rhan gyntaf ohono yn ymwneud â chodi ymwybyddiaeth yng Nghumbria. Mae hynny ar y gweill ar hyn o bryd gydag ymgyrch radio sydd wedi ei ariannu'n rhannol gan yr heddlu a'r CPS. Rhoddwyd sylw eang i'r ymgyrch.

Astudiaeth achos

Dyn 66 oed a ddioddefodd strôc yn 2001 yw'r dioddefwr yn yr achos hwn, gan ei adael wedi ei barlysu ar eich ochr chwith a niwed i'r llabed blaen. Mae'n byw gartref gyda'i deulu ac yn cael pecyn gofal gan Wasanaethau Gofal Oedolion. Roedd y diffynnydd wedi ei gyflogi gan Asiantaeth Gofal yn un o'i ofalwyr.

Aeth y diffynnydd a chydweithiwr arall â'r dioddefwr i gael cawod ond fe gollodd ei thymer pan ddaeth yn amlwg nad oedd am gael cawod. Cododd ben y gawod a mynd ymlaen i chwistrellu dŵr yn uniongyrchol i'w wyneb, gan ymosod yn eiriol arno. Fe wnaeth hyn nifer o weithiau cyn i'w chydweithiwr ddweud wrthi am stopio.

Roedd y diffynnydd yn gwadu chwistrellu dŵr dros wyneb y dioddefwr ac yn gwadu ymosod yn eiriol arno, er na allai feddwl am unrhyw reswm y byddai ei chydweithiwr wedi creu honiad o'r fath yn ei herbyn. Cyhuddwyd hi o guro a cham-drin/esgeuluso bwriadol ar unigolyn heb allu meddyliol.

Pennwyd nad oedd y dioddefwr mewn cyflwr addas i roi datganiad fideo oherwydd y niwed i'w ymennydd a'i ddiffyg gallu. Gofynnodd yr heddlu felly am Asesiad Gallu Meddyliol llawn. Er gwaethaf anallu'r dioddefwr i roi datganiad, fe wnaeth y swyddogion ddal ati i ymchwilio. Roedd y dystiolaeth allweddol, wrth gwrs, yn dod gan y cydweithiwr ac fe wnaeth yr heddlu ymholiadau i sefydlu a oedd ganddo unrhyw gymhelliad i roi adroddiad nad oedd yn wir i gyd ar yr hyn a ddigwyddodd. Ni chanfuwyd unrhyw gymhelliad o'r fath ac roedd yn amlwg ei fod wedi rhoi adroddiad am y digwyddiad yn brydlon.

Cyhuddwyd y diffynnydd, ac fe wnaeth wadu'r ddwy drosedd. Mae'r cyhuddiad o gam-drin/esgeuluso yn fwriadol ar unigolyn heb allu meddyliol yn drosedd y naill ffodd neu'r llall a gafodd ei gwadu ac felly dylid bod wedi ceisio cyngor ar gyhuddo gan y CPS, ond ni wnaed hynny yn yr achos hwn.

Mae'r ffeil llys wedi ei marcio fel bod yr eiriolwr fydd yn ymdrin â'r achos wrth ddedfrydu yn medru atgoffa'r llys o'r cynnydd yn y ddedfryd oedd i gael ei weithredu.

Aeth cydweithiwr y diffynnydd i'r llys a rhoi tystiolaeth. Daeth yr ynadon i'r casgliad ei fod yn dyst credadwy ac nad oedd ganddo gymhelliad dros greu'r hyn a ddigwyddodd a'i fod wedi rhoi adroddiad ar y digwyddiad yn brydlon. Nid oedden nhw'n derbyn y disgrifiad a roddwyd gan y diffynnydd ac fe'i collfarnwyd am y ddwy drosedd a'i dedfrydu: 12 wythnos yn y ddalfa am y ddwy drosedd i gydredeg, wedi eu gohirio am 12 mis. Rhoddwyd gorchymyn goruchwylio am 12 mis hefyd gyda gweithgaredd penodol y byddai'n rhaid i'r diffynnydd gydymffurfio ag ef, costau o £180 a Gordreth dioddefwr o £80.

Astudiaeth achos

Mae gan yr achwynydd anabledd dysgu ac mae'n byw mewn cynllun tai cysgodol yng Ngogledd Swydd Efrog. Rhoddodd adroddiad i'r heddlu bod y diffynnydd wedi gorfodi ei ffordd i'r byngalo, mynd i'r ystafell wely a dwyn ei waled yn cynnwys £200 mewn arian parod a thocyn bws. Roedd yr achwynydd yn adnabod y diffynnydd ac roedd wedi ymweld â'i fyngalo yn y gorffennol. Gadawodd y diffynnydd gap pel-fâs llwyd yn yr ystafell wely. Arestiwyd y diffynnydd yn nes ymlaen â £110 mewn arian parod yn ei feddiant. Roedd yn gwadu byrgleriaeth ond yn cyfaddef ei fod wedi ymweld â'r achwynydd. Fe wnaeth yr achwynydd adnabod y diffynnydd mewn gorymdaith adnabod fel y dyn oedd yn gyfrifol.

Ar ddiwrnod yr achos llys plediodd y diffynnydd yn ddieuog i fyrgleriaeth ond yn euog o ddwyn. Cyfarfu'r cwnsler â'r dioddefwr ac esbonio hyn o flaen ei weithiwr cefnogi a'r cyfryngwr. Cytunodd pawb y dylid derbyn y ple o ystyried pryderon am iechyd y dioddefwr (ymosodiad asthma posibl oherwydd y straen o roi tystiolaeth) a'r ffaith y byddai'r amddiffyniad yn honni bod y dioddefwr yn adnabod y diffynnydd ac wedi ei wahodd i'w dŷ.

Gwnaed cais llwyddiannus i'r achwynydd gael cymorth yn y llys gan gyfryngwr cofrestredig oherwydd natur ei anabledd dysgu.

Roedd y ddedfryd yn cynnwys carchariad am 3 mis a ohiriwyd am 2 flynedd, 200 awr o waith di-dâl, rhaglen adfer cyffuriau am 6 mis ac iawndal o £200. Am dorri dedfryd ohiriedig flaenorol ychwanegwyd 3 mis at y gorchymyn.

Gwersi a ddysgwyd

O CPS Dwyrain Lloegr, roedd adborth a dderbyniwyd gan aelodau'r Panel Craffu ac Ymlyniad (LSIP) yn tanlinellu eu pryderon bod llythyrau Cyswllt Uniongyrchol gyda Dioddefwyr yn cael eu hysgrifennu mewn modd cyfreithiol iawn a allai fod yn anos i ddioddefwyr a thystion gydag anableddau dysgu neu broblemau iechyd meddwl i'w deall. O ganlyniad, comisiynodd yr Ardal asiantaeth allanol arbenigol i baratoi set o fersiynau 'Saesneg Clir' o brofforma llythyrau cyswllt uniongyrchol.

O'r gwaith cychwynnol hwn, cynhyrchodd Cydlynwyr Fforwm Troseddau Casineb yr Ardal ddogfen gyfarwyddyd i'w gweithredu ar draws yr Ardal ar ddefnyddio llythyrau 'Saesneg Clir' wrth gyfathrebu â dioddefwyr a thystion gydag anableddau dysgu neu gyda phroblemau iechyd meddwl. Ystyriwyd y ddogfen gyfarwyddyd hon gan Bwyllgor Gwaith Achos yr ardal yn ei gyfarfod ym Mawrth 2013, ac mae yn y broses o gael ei chyflwyno i holl erlynyddion a thimau erlyn Dwyrain Lloegr.

Ysgogi casineb

Mae troseddau casineb yn canolbwyntio ar elyniaeth neu ragfarn yn erbyn y grwpiau dan sylw. Mae gelyniaeth yn cael ei ddefnyddio yn ei ystyr arferol, bob dydd ac mae ei ddiffiniad yn y geiriadur yn awgrymu dymuno'r gwaethaf, diffyg cyfeillgarwch, malais, casineb, rhagfarn, dicllondeb a drwg hoffi. Ond mae'r troseddau trefn gyhoeddus o ysgogi casineb yn canolbwyntio ar gasineb ei hun a'r bwriad neu effaith tebygol y drosedd dan sylw. Dyma'r ail flwyddyn i ni roi adroddiad ar yr erlyniadau yma ac mae'r diddordeb yn y maes hwn o'n gwaith yn parhau.

Y Data

Yng ngoleuni'r gwrthdaro posibl gyda hawl unigolyn i ryddid mynegiant ac i lefaru, mae, mewn gwirionedd, safon uwch o brawf o effaith mewn achosion o ysgogi. Un o ganlyniadau hyn yw bod nifer yr achosion o ysgogi yn llawer is nag ar gyfer troseddau casineb.

Er bod nifer o achosion wedi cael eu cyfeirio at yr Isadran Troseddau Arbennig a Gwrthderfysgaeth gan Ardaloedd CPS yn uno â Chyfarwyddyd Cyfreithiol y CPS ar Erlyn Achosion o Droseddau Hiliol neu Grefyddol, nid oedd unrhyw un yn bodloni'r Prawf Cod ar gyfer erlyn fel troseddau Rhan 3 Deddf Trefn Gyhoeddus (1986).

Bydd achosion sy'n cael eu cyfeirio yn gyntaf fel digwyddiadau posibl o ysgogi/annog casineb, yn cael eu hasesu yn ganolog ac os nad yw'r dystiolaeth yn cefnogi erlyniad dan y darpariaethau hyn, gellir eu dychwelyd i Ardaloedd gyda'r awgrym y dylid dilyn dewisiadau eraill. Yng nghyswllt erlyniadau sy'n ymwneud â chyfathrebiadau a anfonwyd trwy gyfryngau cymdeithasol, gall hyn olygu bod y fframwaith statudol priodol wedi cael ei roi gan ddeddfwriaeth arall. Gweler yr astudiaeth achos isod am enghreifftiau.

Gellir gweld mwy o fanylion am achosion sydd wedi cael eu herlyn mewn blynyddoedd blaenorol yn y datganiadau i'r wasg cysylltiedig ar dudalennau'r Adran Gwrthderfysgaeth ar wefan y CPS.

Astudiaeth Achos – Yn dilyn llofruddiaeth milwr Prydeinig yn Woolwich ar 21 Mai 2013 fe wnaeth y diffynnydd roi nifer o negeseuon tramgwyddus ar Facebook gan gynnwys gwahodd pobl i losgi mosgiau gyda hi. Aeth y negeseuon at o leiaf 495 o bobl ar Facebook.

Cyhuddwyd y diffynnydd dan adran 127(1)(a) Deddf Cyfathrebiadau Maleisus. Plediodd yn euog yn y gwrandawiad cyntaf yn y Llys Ynadon a dedfrydwyd hi i 8 wythnos o garchar gohiriedig am anfon negeseuon Facebook tramgwyddus.

Astudiaeth achos

Gosododd y diffynnydd osodiad ar ei dudalen Facebook yn syth ar ôl clywed am farwolaeth 6 milwr yn Afghanistan, gan gymharu'r ymateb i farwolaeth y milwyr i'r un i farwolaeth pobl Afghanistan. Aeth y gosodiad ymlaen i drafod milwyr mewn geiriau sarhaus. Yn ychwanegol, roedd llun ar y dudalen o deulu marw o bobl Afghanistan gyda'r sylw: "Dyma pam y dylai eich milwyr losgi yn uffern" a "Bydd Islam yn rheoli'r byd".

Daeth y drosedd i'r golwg oherwydd sylw a wnaed gan unigolyn a welodd sylw yn beirniadu'r gosodiad. Chwiliodd y tyst am y gosodiad ac fe wnaeth beri gofid iddo. Disgrifiodd mam un o'r milwyr a laddwyd ei bod yn teimlo yn ddigofus iawn wedi gweld y gosodiad.

Gwrthodwyd y drosedd o ysgogi casineb hiliol ac annog llofruddiaeth ac yn hytrach cyflwynwyd cyhuddiad yn groes i adran 127 Deddf Cyfathrebiadau 2003 ger bron y llys.

Bu dadl gyfreithiol yn y llys a oedd y neges yn eithafol o dramgwyddus. Daeth y llys i'r casgliad ei fod a chollfarnwyd y diffynnydd ar ôl achos llys llawn. Fe'i dedfrydwyd i orchymyn cymunedol 2 flynedd, 2 flynedd o oruchwyliaeth, 240 awr o waith di-dâl 50 diwrnod o weithgaredd ar lefel uchel a £300 o gostau.

Astudiaeth Achos

Rhoddodd y diffynnydd yn yr achos hwn sylwadau hiliol ac ymosodol pan wnaeth y pêl-droediwr, Fabrice Muamba, lewygu ar gae pêl-droed, yn ystod gêm Cwpan yr FA oedd yn cael ei darlledu ar y teledu. Dioddefodd y pêl-droediwr ataliad ar y galon yn ystod y gêm ac er iddo gael ei adfer wedyn roedd ei galon wedi peidio curo am dros awr. Ymateb y cyhoedd yn gyffredinol oedd sioc ac yna emosiwn wrth i'r chwaraewr wella oedd yn cynnwys dicter at y diffynnydd. Cyfeiriwyd yr achos yn wreiddiol fel un o ysgogi casineb hiliol posibl ond fe'i cyfeiriwyd yn ôl at yr Ardal ar y sail, er bod yr iaith a ddefnyddiwyd yn sarhaus, nad oedd yn debygol o ysgogi casineb hiliol, yn arbennig o ystyried ymateb y cyhoedd i'r digwyddiad. Cyhuddwyd y diffynnydd o fwriad i achosi aflonyddwch, ofn neu bryder wedi ei waethygu gan hiliaeth dan Ddeddf Trefn Gyhoeddus 1986. Plediodd y diffynnydd yn euog a rhoddwyd dedfryd o garchar am 56 diwrnod iddo yn syth.

Troseddau yn erbyn pobl hŷn

Er nad oes diffiniad statudol o drosedd yn erbyn unigolyn hŷn (CAOP) ac nad oes trosedd statudol gyffredinol, mae'r CPS yn defnyddio'r faner CAOP ar gyfer troseddau dan yr amgylchiadau canlynol:

- Pan fydd perthynas a disgwyliad o ymddiriedaeth e.e. ymosodiad/lladrad gan ofalwr neu aelod o'r teulu;
- Sydd wedi eu targedu'n benodol at yr unigolyn hŷn oherwydd eu bod yn cael eu canfod fel rhywun bregus neu'n 'darged hawdd' e.e. byrgleriaeth tynnu sylw neu fygio;
- Pan na fydd y drosedd ar y dechrau yn gysylltiedig ag oed yr unigolyn hŷn ond ei bod yn nes ymlaen e.e. byrgleriaeth pan nad yw'r byrgler yn gwybod beth yw oed deiliad y cartref ond yn nes ymlaen mae'n manteisio ar y sefyllfa wrth ganfod bod y deiliad yn unigolyn hŷn;
- Pan fydd troseddau yn ymddangos fel petaent wedi eu hysgogi'n rhannol, neu'n gyfan gwbl, gan elyniaeth seiliedig ar oed, neu oed tybiedig e.e. ymosodiad, aflonyddu neu ymddygiad gwrthgymdeithasol yn ymwneud â datganiadau sarhaus yn gysylltiedig ag oedran y dioddefwr a
- Phan fydd troseddwr yn fwriadol yn targedu unigolyn hŷn oherwydd ei elyniaeth neu ei gelyniaeth tuag at bobl hŷn bydd yn cyfateb i ffactor waethygol, fel y bydd targedu unrhyw un sy'n fregus.

Yn Chwefror 2013, cyfrannodd y CPS at ymateb y Llywodraeth i holiadur Cyngor Ewrop ar Hawliau Dynol Pobl Hŷn. Roedd un adran o'r holiadur yn edrych ar Ddiogelu rhag Trais a Cham-drin. Cyfeiriodd ymateb y Llywodraeth at ein polisi a'n cyfarwyddyd yng nghyswllt troseddau yn erbyn pobl hŷn yn ogystal â meysydd cysylltiedig yn ein gweithgareddau fel y strategaeth dioddefwyr. Yn ychwanegol, tynnwyd sylw at waith Ardaloedd CPS wrth lunio perthynas a gweithio gydag asiantaethau lleol i gefnogi ymatebion mwy effeithiol a chyson i droseddau yn erbyn pobl hŷn.

Ystadegau a thablau wedi eu cyfuno

Yn 2012/13 gostyngodd y nifer o achosion a gyfeiriwyd atom gan yr heddlu am y flwyddyn gyntaf ers 2008/09 o 2,987 i 2,832. Gostyngodd y gyfran o'r achosion hyn y cafwyd cyhuddiad ynddynt o'u cymharu â ffigwr y flwyddyn flaenorol (75.1%) ac mae'n awr yn 73.1% o'r holl benderfyniadau cyn cyhuddo. Roedd y gyfran yn 2008/09 yn 72.7%.

Mae Graff 7 isod yn dangos bod yr erlyniadau'r llynedd yn cyfrif am 81.1% o'r holl erlyniadau o'i gymharu â 81.3% yn y flwyddyn flaenorol. Mae'r duedd yn dangos gwelliant parhaus ers 2008/09, pan oedd y gyfradd gollfarnu yn 78.7%.

Graff 7: Cyfraddau collfarnu troseddau yn erbyn pobl hŷn 2008/09 hyd 2012/13

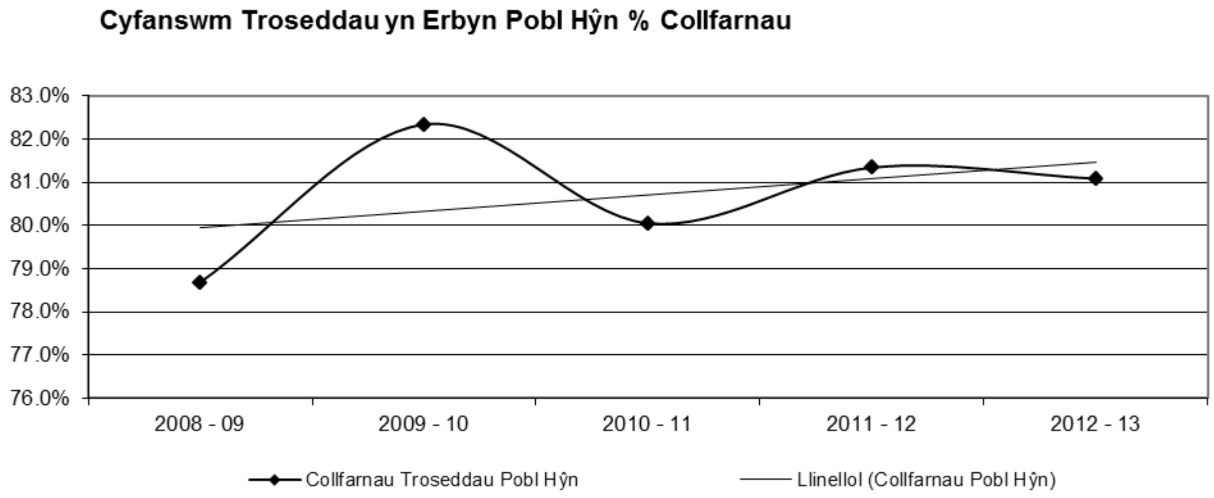

Fel y dangosir yn Nhabl 12, mae'r nifer o erlyniadau a gwblhawyd wedi cynyddu'n gyson ers 2008/09 o 1,004 i 2,886.

Ers 2008/09, mae'r nifer a chyfran o bleon euog hefyd wedi cynyddu o 707 (70.4%) i 2,099 (72.7%).

Mae'r gyfran o achosion sy'n methu oherwydd materion dioddefwyr wedi cynyddu o 14.0% yn 2008/09 i 16.7% yn 2012/13.

Tabl 12 - Erlyniadau a gwblhawyd yn ôl canlyniad

		Collfarnau	Aflwyddiannus	Cyfanswm
2008 - 09	Nifer	790	214	1,004
	%	78.70%	21.30%	
2009 - 10	Nifer	1,641	352	1,993
	%	82.30%	17.70%	
2010 - 11	Nifer	2,259	563	2,822
	%	80.00%	20.00%	
2011 - 12	Nifer	2,332	535	2,867
	%	81.30%	18.70%	
2012 - 13	Nifer	2,340	546	2,886
	%	81.10%	18.90%	

Roedd 77.6% o'r **diffynyddion** yn ddynion, ffigwr sydd wedi parhau i fod yn weddol gyson ers 2008/09 pan oedd yn 75.7%. Yn ystod y cyfnod cododd cyfanswm y nifer o ddiffynyddion gwrywaidd o 760 i 2,239.

Mae cofnodi rhyw'r dioddefydd wedi gwella o 60.1% o'r holl ddioddefwyr yn 2008/09 i 80.0% yn 2012/13. O ganlyniad i welliannau wrth nodi troseddau yn erbyn pobl hŷn a chywirdeb y cofnodi, mae ein dealltwriaeth o'r troseddau hyn wedi gwella. Rydym yn gwybod yn awr mai'r gyfran o ddioddefwyr sy'n fenywod yw 47.4% gyda dynion yn cael eu dynodi yn ddioddefwyr mewn 32.6% o achosion. Yn 2007/08, roedd y ffigyrau hyn yn 36.0% a 24.1%. Yr her o hyd yw dynodi nid yn unig ryw'r holl ddioddefwyr ond nodweddion personol eraill fel y'u diffinnir dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 er mwyn gwella ein dealltwriaeth o'r drosedd hon a'n gwasanaethau i'w dioddefwyr.

Perfformiad ardaloedd

Yn 2012/13, dangosir y tair Ardal a berfformiodd orau o ran cyfraddau collfarnu am droseddau yn erbyn pobl hŷn o'u cymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol yn Nhabl 13 isod:

Tabl 13: Erlyniadau yn ôl canlyniad ar gyfer pob trosedd yn erbyn pobl hŷn yn amlygu'r tair Ardal CPS sy'n perfformio orau o'u cymharu â'r ystadegau cenedlaethol

	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
Cenedlaethol	2,340	81.1%	546	18.9%	2,866
De Orllewin Lloegr	126	87.5%	18	12.5%	144
Glannau Mersi a Swydd Gaer	118	87.4%	17	12.6%	135
Gogledd Orllewin Lloegr	263	86.5%	41	13.5%	304

Yr Ardaloedd a ddangosodd y cynnydd mwyaf yn y nifer yn ystod y flwyddyn oedd: Glannau Mersi a Swydd Gaer (23.9%), Gogledd Ddwyrain Lloegr (23.6%) a De Orllewin Lloegr (18.0%).

Astudiaeth achos

Dedfrydwyd dyn a fu’n manteisio yn ariannol ar ddau bensiynwr a dwyn dros £260,000 o’u cynilion, gan eu gadael yn dlawd iawn, i bum mlynedd o garchar yn Llys y Goron Birmingham heddiw ar ôl pledio yn euog i ddau gyfrif o dwyll. Ond bydd dau gyhuddiad arall o ddwyn yn aros ar y ffeil.

Dywedodd Rukhsana Mohammed, Uwch Erlynydd y Goron o Wasanaeth Erlyn y Goron (CPS): “Mae collfarn heddiw yn bwysig gan ei bod yn dangos bod y CPS yn cymryd cam-drin troseddol ar bobl hŷn o ddifrif. Er ei fod yn talu biliau’r tŷ, fe ddechreuodd ddargyfeirio symiau mawr o arian a ddefnyddiodd wedyn i gynnal ei fusnes oedd yn methu a thalu ei filiau cyfreithiol am anghydfod am derfynau gyda chymydog.

“Fe wnaeth Aston fanteisio ar ei sefyllfa o ymddiriedaeth er ei fudd personol ei hun. Fe wnaeth newid bondiau premiwm a chynlluniau buddsoddi eraill y cwpl am arian. Dim ond yn 2011, pan wnaeth gweithiwr cymdeithasol mewn ysbyty fynegi pryderon am ei ymwneud ag arian y cwpl y gwelwyd y twyll, ond, erbyn hynny, roedd wedi gwagu cyfrif y cwpl o’r rhan fwyaf o’u cynilion.

“Mae byw heb droseddau yn hawl dynol sylfaenol a heddiw rwy’n annog pobl hŷn sy’n dioddef camdriniaeth droseddol i fod yn hyderus bod y CPS yn deall natur ddifrifol y troseddau hyn, ac y dylent roi adroddiad arnyn nhw i’r heddlu.

“Mae targedu rhywun am ei fod yn hŷn yn gwneud y drosedd hyd yn oed yn fwy difrifol, felly mae’n bwysig ein bod, gyda’n gilydd, yn dwyn y bobl yma o flaen eu gwell - boed yn ddieithriaid, yn ofalwyr neu’n aelodau o’r teulu.”

Astudiaeth achos

Dyn 84 oed oedd y dioddefwr yn yr achos hwn oedd yn byw ar ei ben ei hun yn Rochdale. Fe wnaeth ei gymdogion fynegi pryder gan nad oedden nhw wedi ei weld am rai dyddiau. Aeth y swyddogion yno i weld bod y drws ffrynt ar gau ond heb ei gloi a heb arwydd o fynediad trwy rym. Cafwyd y dioddefwr yn y gegin gydag anafiadau amlwg i'w ben a chadarnhawyd ei fod yn farw yn y fan a'r lle. Cadarnhaodd y patholegydd bod y dioddefwr wedi dioddef ergyd anferth i'w ben a achoswyd gan arf a'i fod wedi bod yn farw ers sawl diwrnod.

Roedd y dioddefwr yn adnabyddus yn yr ardal a gwyddai pawb fod ganddo batrwm cyson gan gynnwys siopa ac ymweliadau â Swyddfa'r Post i nôl ei bensiwn. Yn anffodus roedd yn adnabyddus hefyd am gludo symiau mawr o arian parod yn ei waled ac roedd y bostfeistres yn amcangyfrif bod tua £3,000 mewn arian parod yn ei waled ar y diwrnod pan gafodd ei weld am y tro olaf.

Llwyddodd yr heddlu i greu darlun manwl o'i symudiadau olaf a llwyddo i ddod i'r casgliad ei fod wedi dioddef yr ymosodiad yn fuan iawn ar ôl mynd yn ôl i'w gartref a marw ar yr un dyddiad. Cadarnhaodd yr heddlu, er nad oedd arwydd bod neb wedi chwilio'r tŷ, dim chwalu eiddo na dim byd o'r fath, roedd ei waled a'i arian wedi mynd. Cred yr heddlu felly mai dyma oedd y cymhelliad tu ôl i'r ymosodiad.

Roedd y dioddefwr yn adnabod y diffynnydd a byddai'n gwneud mân swyddi o gwmpas y tŷ. Yn ddiweddar roedd y dioddefwr wedi ei ddewis i drwsio tipyn ar y tŷ ac wedi talu iddo ymlaen llaw am rai nwyddau hanfodol. Datgelodd yr ymholiadau bod gan y diffynnydd ddyledion gamblo difrifol yn y gorffennol. Pan heriwyd disgrifiad y diffynnydd o'i symudiadau gan yr heddlu, mae wedi ei chael yn anodd cynnig unrhyw esboniad. Yn dilyn cyfweliadau pellach fe roddodd gyfaddefiad llawn a didwyll.

Mae'n cyfaddef ei fod angen arian yn ddifrifol, roedd wedi gwario'r arian a dalwyd iddo ymlaen llaw yn y siop fetio, roedd wedyn wedi bwriadu dwyn arian oddi ar Mr Kershaw. Dywed y diffynnydd nad oedd yn gwybod a oedd y dioddefwr yn fyw neu'n farw pan adawodd y tŷ ond mae'n derbyn na wnaeth alw ar neb i helpu. Fe wnaeth yrru adref, newid ei ddillad, rhoi ei esgidiau a'i drywsus oedd â gwaed arnyn nhw mewn bag a gadael y tŷ gan eu rhoi mewn bin dillad elusen.

Fe'i cafwyd yn euog ac fe'i dedfrydwyd i leiafswm o 25 mlynedd o garchar. Yn dilyn canlyniad yr achos, dywedodd Uwch Erlynydd y Goron yr Ardal, Alison Mutch: "Mae'r CPS a'r heddlu wedi gweithio'n galed i lunio achos cryf yn ei erbyn ac o'r herwydd mae wedi pledio yn euog i lofruddiaeth ar ddiwrnod cyntaf ei achos llys. Bydd yn awr yn wynebu canlyniadau ei weithred ffiaidd. Mae gan bawb hawl i deimlo'n ddiogel yn ei gartref ei hun beth bynnag yw ei oedran. Ni fydd y CPS yn goddef troseddau yn erbyn pobl hŷn ac rydym yn benderfynol o ddwyn y rhai sy'n cyflawni troseddau o'r fath o flaen eu gwell."

Troseddau Casineb	Erlyniadau'r CPS 2012 - 2013				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
42 o Ardaloedd	**10,794**	**82.6%**	**2,276**	**17.4%**	**13,070**
Cymru	**585**	**85.3%**	**101**	**14.7%**	**686**
Dyfed Powys	39	76.5%	12	23.5%	51
Gwent	97	89.8%	11	10.2%	108
Gogledd Cymru	169	88.5%	22	11.5%	191
De Cymru	280	83.3%	56	16.7%	336
Dwyreiniol	**509**	**83.7%**	**99**	**16.3%**	**608**
Swydd Gaergrawnt	81	83.5%	16	16.5%	97
Essex	222	85.7%	37	14.3%	259
Norfolk	102	75.6%	33	24.4%	135
Suffolk	104	88.9%	13	11.1%	117
Dwyrain Canolbarth Lloegr	**886**	**85.6%**	**149**	**14.4%**	**1,035**
Swydd Derby	184	78.6%	50	21.4%	234
Swydd Gaerlŷr	297	86.1%	48	13.9%	345
Swydd Lincoln	70	87.5%	10	12.5%	80
Swydd Northampton	113	92.6%	9	7.4%	122
Swydd Nottingham	222	87.4%	32	12.6%	254
Llundain	**1,890**	**74.9%**	**635**	**25.1%**	**2,525**
Glannau Mersi a Swydd Gaer	**544**	**86.2%**	**87**	**13.8%**	**631**
Swydd Gaer	150	90.4%	16	9.6%	166
Glannau Mersi	394	84.7%	71	15.3%	465
Gogledd Ddwyrain Lloegr	**492**	**83.1%**	**100**	**16.9%**	**592**
Cleveland	121	75.6%	39	24.4%	160
Durham	70	85.4%	12	14.6%	82
Northumbria	301	86.0%	49	14.0%	350
Gogledd Orllewin Lloegr	**1,556**	**83.5%**	**307**	**16.5%**	**1,863**
Cumbria	79	83.2%	16	16.8%	95
Manceinion Fwyaf	956	83.6%	187	16.4%	1,143
Swydd Gaerhirfryn	521	83.4%	104	16.6%	625
De Ddwyrain Lloegr	**583**	**82.0%**	**128**	**18.0%**	**711**
Caint	199	76.2%	62	23.8%	261
Surrey	137	90.7%	14	9.3%	151
Sussex	247	82.6%	52	17.4%	299
De Orllewin Lloegr	**511**	**82.7%**	**107**	**17.3%**	**618**
Avon a Gwlad yr Haf	271	78.8%	73	21.2%	344
Dyfnaint a Chernyw	160	85.6%	27	14.4%	187
Swydd Gaerloyw	80	92.0%	7	8.0%	87
Tafwys a Chiltern	**628**	**83.7%**	**122**	**16.3%**	**750**
Swydd Bedford	90	85.7%	15	14.3%	105
Swydd Hertford	208	86.0%	34	14.0%	242
Dyffryn Tafwys	330	81.9%	73	18.1%	403
Wessex	**553**	**84.3%**	**103**	**15.7%**	**656**
Dorset	81	86.2%	13	13.8%	94
Hampshire ac Ynys Wyth	390	84.1%	74	15.9%	464
Wiltshire	82	83.7%	16	16.3%	98
Gorllewin Canolbarth Lloegr	**1,155**	**85.9%**	**189**	**14.1%**	**1,344**
Swydd Stafford	183	79.6%	47	20.4%	230
Swydd Warwick	49	87.5%	7	12.5%	56
Gorllewin Mersia	148	89.2%	18	10.8%	166
Gorllewin Canolbarth Lloegr	775	86.9%	117	13.1%	892
Swydd Efrog a Swydd Humber	**902**	**85.8%**	**149**	**14.2%**	**1,051**
Glannau Humber	163	92.6%	13	7.4%	176
Gogledd Swydd Efrog	74	86.0%	12	14.0%	86
De Swydd Efrog	185	86.0%	30	14.0%	215
Gorllewin Swydd Efrog	480	83.6%	94	16.4%	574

Troseddau casineb hiliol a chrefyddol	Erlyniadau'r CPS 2012 - 2013				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
42 o Ardaloedd	**9,415**	**83.1%**	**1,919**	**16.9%**	**11,334**
Cymru	**453**	**86.9%**	**68**	**13.1%**	**521**
Dyfed Powys	33	76.7%	10	23.3%	43
Gwent	73	92.4%	6	7.6%	79
Gogledd Cymru	124	91.2%	12	8.8%	136
De Cymru	223	84.8%	40	15.2%	262
Dwyreiniol	**431**	**85.2%**	**75**	**14.8%**	**506**
Swydd Gaergrawnt	77	85.6%	13	14.4%	90
Essex	185	86.0%	30	14.0%	215
Norfolk	86	78.2%	24	21.8%	110
Suffolk	83	91.2%	8	8.8%	91
Dwyrain Canolbarth Lloegr	**803**	**86.1%**	**130**	**13.9%**	**933**
Swydd Derby	160	79.2%	42	20.8%	202
Swydd Gaerlŷr	276	87.1%	41	12.9%	317
Swydd Lincoln	64	88.9%	8	11.1%	72
Swydd Northampton	102	92.7%	8	7.3%	110
Swydd Nottingham	201	86.6%	31	13.4%	232
Llundain	**1,739**	**75.6%**	**562**	**24.4%**	**2,301**
Glannau Mersi a Swydd Gaer	**443**	**88.8%**	**56**	**11.2%**	**499**
Swydd Gaer	120	91.6%	11	8.4%	131
Glannau Mersi	323	87.8%	45	12.2%	368
Gogledd Ddwyrain Lloegr	**424**	**83.1%**	**86**	**16.9%**	**510**
Cleveland	108	76.6%	33	23.4%	141
Durham	59	84.3%	11	15.7%	70
Northumbria	257	86.0%	42	14.0%	299
Gogledd Orllewin Lloegr	**1,323**	**83.9%**	**253**	**16.1%**	**1,576**
Cumbria	68	82.9%	14	17.1%	82
Manceinion Fwyaf	821	84.5%	151	15.5%	972
Swydd Gaerhirfryn	434	83.1%	88	16.9%	522
De Ddwyrain Lloegr	**497**	**82.6%**	**105**	**17.4%**	**602**
Caint	176	78.2%	49	21.8%	225
Surrey	122	91.7%	11	8.3%	133
Sussex	199	81.6%	45	18.4%	244
De Orllewin Lloegr	**439**	**83.3%**	**88**	**16.7%**	**527**
Avon a Gwlad yr Haf	238	79.6%	61	20.4%	299
Dyfnaint a Chernyw	139	86.3%	22	13.7%	161
Swydd Gaerloyw	62	92.5%	5	7.5%	67
Tafwys a Chiltern	**563**	**84.7%**	**102**	**15.3%**	**665**
Swydd Bedford	77	86.5%	12	13.5%	89
Swydd Hertford	183	86.3%	29	13.7%	212
Dyffryn Tafwys	303	83.2%	61	16.8%	364
Wessex	**480**	**84.1%**	**91**	**15.9%**	**571**
Dorset	74	87.1%	11	12.9%	85
Hampshire ac Ynys Wyth	333	83.7%	65	16.3%	398
Wiltshire	73	83.0%	15	17.0%	88
Gorllewin Canolbarth Lloegr	**1,019**	**86.2%**	**163**	**13.8%**	**1,182**
Swydd Stafford	158	80.2%	39	19.8%	197
Swydd Warwick	39	88.6%	5	11.4%	44
Gorllewin Mersia	127	90.1%	14	9.9%	141
Gorllewin Canolbarth Lloegr	695	86.9%	105	13.1%	800
Swydd Efrog a Swydd Humber	**801**	**85.1%**	**140**	**14.9%**	**941**
Glannau Humber	148	92.5%	12	7.5%	160
Gogledd Swydd Efrog	57	85.1%	10	14.9%	67
De Swydd Efrog	156	83.9%	30	16.1%	186
Gorllewin Swydd Efrog	440	83.3%	88	16.7%	528

Troseddau casineb homoffobaidd a thrawsffobaidd	Erlyniadau'r CPS 2012 - 2013				
	Collfarnau		Aflwyddiannus		Cyfanswm
	Nifer	%	Nifer	%	
42 o Ardaloedd	**885**	**80.7%**	**211**	**19.3%**	**1,096**
Cymru	**80**	**81.6%**	**18**	**18.4%**	**98**
Dyfed Powys	5	71.4%	2	28.6%	7
Gwent	15	78.9%	4	21.1%	19
Gogledd Cymru	26	89.7%	3	10.3%	29
De Cymru	34	79.1%	9	20.9%	43
Dwyreiniol	**48**	**80.0%**	**12**	**20.0%**	**60**
Swydd Gaergrawnt	2	50.0%	2	50.0%	4
Essex	26	81.3%	6	18.8%	32
Norfolk	9	75.0%	3	25.0%	12
Suffolk	11	91.7%	1	8.3%	12
Dwyrain Canolbarth Lloegr	**61**	**79.2%**	**16**	**20.8%**	**77**
Swydd Derby	14	66.7%	7	33.3%	21
Swydd Gaerlŷr	17	77.3%	5	22.7%	22
Swydd Lincoln	6	75.0%	2	25.0%	8
Swydd Northampton	6	85.7%	1	14.3%	7
Swydd Nottingham	18	94.7%	1	5/3%	19
Llundain	**129**	**70.1%**	**55**	**29.9%**	**184**
Glannau Mersi a Swydd Gaer	**59**	**74.7%**	**20**	**25.3%**	**79**
Swydd Gaer	23	88.5%	3	11.5%	26
Glannau Mersi	36	67.9%	17	32.1%	53
Gogledd Ddwyrain Lloegr	**42**	**91.3%**	**4**	**8.7%**	**46**
Cleveland	6	85.7%	1	14.3%	7
Durham	9	100.0%	0	0.0%	9
Northumbria	27	90.0%	3	10.0%	30
Gogledd Orllewin Lloegr	**114**	**82.0%**	**25**	**18.0%**	**139**
Cumbria	4	66.7%	2	33.3%	6
Manceinion Fwyaf	62	78.5%	17	21.5%	79
Swydd Gaerhirfryn	48	88.9%	6	11.1%	54
De Ddwyrain Lloegr	**61**	**87.1%**	**9**	**12.9%**	**70**
Caint	16	80.0%	4	20.0%	20
Surrey	10	100.0%	0	0.0%	10
Sussex	35	87.5%	5	12.5%	40
De Orllewin Lloegr	**42**	**74.4%**	**13**	**23.6%**	**55**
Avon a Gwlad yr Haf	12	60.0%	8	40.0%	20
Dyfnaint a Chernyw	17	81.0%	4	19.0%	21
Swydd Gaerloyw	13	92.9%	1	7.1%	14
Tafwys a Chiltern	**46**	**80.7%**	**11**	**19.3%**	**57**
Swydd Bedford	12	85.7%	2	14.3%	14
Swydd Hertford	17	85.0%	3	15.0%	20
Dyffryn Tafwys	17	73.9%	6	26.1%	23
Wessex	**58**	**86.6%**	**9**	**13.4%**	**67**
Dorset	3	75.0%	1	25.0%	4
Hampshire ac Ynys Wyth	51	87.9%	7	12.1%	58
Wiltshire	4	80.0%	1	20.0%	5
Gorllewin Canolbarth Lloegr	**82**	**86.3%**	**13**	**13.7%**	**95**
Swydd Stafford	10	62.5%	6	37.5%	16
Swydd Warwick	4	100.0%	0	0.0%	4
Gorllewin Mersia	13	81.3%	3	18.8%	16
Gorllewin Canolbarth Lloegr	55	93.2%	4	6.8%	59
Swydd Efrog a Swydd Humber	**63**	**91.3%**	**6**	**8.7%**	**69**
Glannau Humber	8	100.0%	0	0.0%	8
Gogledd Swydd Efrog	9	90.0%	1	10.0%	10
De Swydd Efrog	18	100.0%	0	0.0%	18
Gorllewin Swydd Efrog	28	84.4%	5	15.2%	33

Troseddau casineb anabledd	**Erlyniadau'r CPS 2012 - 2013**				
	Collfarnau		**Aflwyddiannus**		**Cyfanswm**
	Nifer	%	Nifer	%	
42 o Ardaloedd	**494**	**77.2%**	**146**	**22.8%**	**640**
Cymru	**52**	**77.6%**	**15**	**22.4%**	**67**
Dyfed Powys	1	100.0%	0	0.0%	1
Gwent	9	90.0%	1	10.0%	10
Gogledd Cymru	19	73.1%	7	26.9%	26
De Cymru	23	76.7%	7	23.3%	30
Dwyreiniol	**30**	**71.4%**	**12**	**28.6%**	**42**
Swydd Gaergrawnt	2	66.7%	1	33.3%	3
Essex	11	91.7%	1	8.3%	12
Norfolk	7	53.8%	6	46.2%	13
Suffolk	10	71.4%	4	28.6%	14
Dwyrain Canolbarth Lloegr	**22**	**88.0%**	**3**	**12.0%**	**25**
Swydd Derby	10	90.9%	1	9.1%	11
Swydd Gaerlŷr	4	66.7%	2	33.3%	6
Swydd Lincoln	0	n/a	0	n/a	0
Swydd Northampton	5	100.0%	0	0.0%	5
Swydd Nottingham	3	100.0%	0	0.0%	3
Llundain	**22**	**55.0%**	**18**	**45.0%**	**40**
Glannau Mersi a Swydd Gaer	**42**	**79.2%**	**11**	**20.8%**	**53**
Swydd Gaer	7	77.8%	2	22.2%	9
Glannau Mersi	35	79.5%	9	20.5%	44
Gogledd Ddwyrain Lloegr	**26**	**72.2%**	**10**	**27.8%**	**36**
Cleveland	7	58.3%	5	41.7%	12
Durham	2	66.7%	1	33.3%	3
Northumbria	17	**81.0%**	4	19.0%	21
Gogledd Orllewin Lloegr	**119**	80.4%	**29**	**19.6%**	**148**
Cumbria	7	58.3%	5	41.7%	12
Manceinion Fwyaf	73	79.3%	19	20.7%	92
Swydd Gaerhirfryn	39	79.6%	10	20.4%	49
De Ddwyrain Lloegr	**25**	**64.1%**	**14**	**35.9%**	**39**
Caint	7	43.8%	9	56.3%	16
Surrey	5	62.5%	3	37.5%	8
Sussex	13	86.7%	2	13.3%	15
De Orllewin Lloegr	**30**	**83.3%**	**6**	**16.7%**	**36**
Avon a Gwlad yr Haf	21	84.0%	4	16.0%	25
Dyfnaint a Chernyw	4	80.0%	1	20.0%	5
Swydd Gaerloyw	5	83.3%	1	16.7%	6
Tafwys a Chiltern	**19**	**67.9%**	**9**	**32.1%**	**28**
Swydd Bedford	1	50.0%	1	50.0%	2
Swydd Hertford	8	80.0%	2	20.0%	10
Dyffryn Tafwys	10	62.5%	6	37.5%	16
Wessex	**15**	**83.3%**	**3**	**16.7%**	**18**
Dorset	4	80.0%	1	20.0%	5
Hampshire ac Ynys Wyth	6	75.0%	2	25.0%	8
Wiltshire	5	100.0%	0	0.0%	5
Gorllewin Canolbarth Lloegr	**54**	**80.6%**	**13**	**19.4%**	**67**
Swydd Stafford	15	88.2%	2	11.8%	17
Swydd Warwick	6	75.0%	2	25.0%	8
Gorllewin Mersia	8	88.9%	1	11.1%	9
Gorllewin Canolbarth Lloegr	25	75.8%	8	24.2%	33
Swydd Efrog a Swydd Humber	**38**	**92.7%**	**3**	**7.3%**	**41**
Glannau Humber	7	87.5%	1	12.5%	8
Gogledd Swydd Efrog	8	88.9%	1	11.1%	9
De Swydd Efrog	11	100.0%	0	0.0%	11
Gorllewin Swydd Efrog	12	92.3%	1	7.7%	13

Troseddau yn erbyn pobl hŷn	**Erlyniadau'r CPS 2012 - 2013**				
	Collfarnau		**Aflwyddiannus**		**Cyfanswm**
	Nifer	%	Nifer	%	
42 o Ardaloedd	**2,340**	**81.1%**	**546**	**18.9%**	**2,866**
Cymru	**177**	**81.2%**	**41**	**18.8%**	**218**
Dyfed Powys	21	84.0%	4	16.0%	25
Gwent	34	94.4%	2	5.6%	36
Gogledd Cymru	30	69.8%	13	30.2%	43
De Cymru	92	80.7%	22	19.3%	114
Dwyreiniol	**124**	**84.9%**	**22**	**15.1%**	**146**
Swydd Gaergrawnt	36	100.0%	0	0.0%	36
Essex	36	81.8%	8	18.2%	44
Norfolk	29	82.9%	6	17.1%	35
Suffolk	23	74.2%	8	25.8%	31
Dwyrain Canolbarth Lloegr	**162**	**79.8%**	**41**	**20.2%**	**203**
Swydd Derby	55	85.9%	9	14.1%	64
Swydd Gaerlŷr	28	71.8%	11	28.2%	39
Swydd Lincoln	17	73.9%	6	26.1%	23
Swydd Northampton	13	72.2%	5	27.8%	18
Swydd Nottingham	49	83.1%	10	16.9%	59
Llundain	**236**	**72.6%**	**89**	**27.4%**	**325**
Glannau Mersi a Swydd Gaer	**118**	**87.4%**	**17**	**12.6%**	**135**
Swydd Gaer	51	92.7%	4	7.3%	55
Glannau Mersi	67	83.8%	13	16.3%	80
Gogledd Ddwyrain Lloegr	**173**	**80.5%**	**42**	**19.5%**	**215**
Cleveland	40	78.4%	11	21.6%	51
Durham	30	88.2%	4	11.8%	34
Northumbria	103	79.2%	27	20.8%	130
Gogledd Orllewin Lloegr	**263**	**86.5%**	**41**	**13.5%**	**304**
Cumbria	28	87.5%	4	12.5%	32
Manceinion Fwyaf	159	87.8%	22	12.2%	181
Swydd Gaerhirfryn	76	83.5%	15	16.5%	91
De Ddwyrain Lloegr	**167**	**81.9%**	**37**	**18.1%**	**204**
Caint	68	78.2%	19	21.8%	87
Surrey	43	87.8%	6	12.2%	49
Sussex	56	82.4%	12	17.6%	68
De Orllewin Lloegr	**126**	**87.5%**	**18**	**12.5%**	**144**
Avon a Gwlad yr Haf	60	85.7%	10	14.3%	70
Dyfnaint a Chernyw	42	87.5%	6	12.5%	48
Swydd Gaerloyw	24	92.3%	2	7.7%	26
Tafwys a Chiltern	**146**	**74.5%**	**50**	**25.5%**	**196**
Swydd Bedford	25	67.6%	12	32.4%	37
Swydd Hertford	65	80.2%	16	19.8%	81
Dyffryn Tafwys	56	71.8%	22	28.2%	78
Wessex	**126**	**80.8%**	**30**	**19.2%**	**156**
Dorset	40	75.5%	13	24.5%	53
Hampshire ac Ynys Wyth	77	83.7%	15	16.3%	92
Wiltshire	9	81.8%	2	18.2%	11
Gorllewin Canolbarth Lloegr	**289**	**81.6%**	**65**	**18.4%**	**354**
Swydd Stafford	43	81.1%	10	18.9%	53
Swydd Warwick	12	70.6%	5	29.4%	17
Gorllewin Mersia	43	89.6%	5	10.4%	48
Gorllewin Canolbarth Lloegr	191	80.9%	45	19.1%	236
Swydd Efrog a Swydd Humber	**233**	**81.5%**	**53**	**18.5%**	**286**
Glannau Humber	65	91.5%	6	8.5%	71
Gogledd Swydd Efrog	28	93.3%	2	6.7%	30
De Swydd Efrog	49	77.8%	14	22.2%	63
Gorllewin Swydd Efrog	91	74.6%	31	25.4%	122

Geirfa

Troseddau casineb

Digwyddiad hiliol a chrefyddol:	unrhyw ddigwyddiad y mae'r dioddefwr neu unrhyw unigolyn arall yn ei amgyffred i fod wedi ei ysgogi gan gasineb neu ragfarn ar sail hil neu grefydd unigolyn, neu ei hil neu grefydd dybiedig.
Digwyddiad homoffobaidd a thrawsffobaidd:	unrhyw ddigwyddiad a ddehonglir gan y dioddefwr neu unrhyw unigolyn arall, sydd wedi ei ysgogi gan gasineb neu ragfarn ar sail tueddfryd rhywiol neu hunaniaeth drawsryweddol neu dueddfryd rhywiol neu hunaniaeth drawsryweddol dybiedig
Digwyddiad anabledd:	unrhyw ddigwyddiad y mae'r dioddefwr neu unrhyw unigolyn arall yn ei amgyffred i fod wedi ei ysgogi gan gasineb neu ragfarn ar sail anabledd neu anabledd tybiedig.
Fflagiau Monitro:	Nodir mathau o achosion sensitif drwy ddefnyddio nifer o fflagiau monitro, gaiff eu defnyddio gydag achosion priodol yn ystod y cam cyn cyhuddo. Mae'r fflagiau yn caniatáu i reolwyr fonitro gweithrediadau yn ystod oes yr erlyniad, a galluogi adrodd ar ddeilliannau yn dilyn cwblhau'r achos. Defnyddir fflagiau mewn achosion o droseddau casineb a throseddau yn erbyn pobl hŷn.
Troseddau yn erbyn pobl hŷn:	troseddau yn y categorïau isod, pan fydd y dioddefydd dros 60 oed: • pan fydd perthynas a disgwyliad o ymddiriedaeth, er enghraifft, lladrad neu ymosodiad gan ofalwr neu aelod o'r teulu • sydd wedi eu targedu'n benodol at yr unigolyn hŷn oherwydd eu bod yn cael eu canfod fel rhywun bregus neu'n darged hawdd e.e. byrgleriaeth tynnu sylw neu fygio • nad ydynt yn gysylltiedig yn gyntaf ag oed y person hŷn ond eu bod yn mynd felly yn hwyrach e.e. byrgleriaeth pan nad yw'r byrgler yn gwybod beth yw oed deiliad y cartref ond yn hwyrach mae'n manteisio ar y sefyllfa wrth ganfod bod y deiliad yn berson hŷn • sy'n ymddangos i fod yn rhannol, neu'n gyfan gwbl, wedi ei gymell gan elyniaeth wedi ei seilio ar oed, neu oed tybiedig. Er enghraifft, ymosodiad, aflonyddu neu ymddygiad gwrthgymdeithasol yn cynnwys gwneud sylwadau sarhaus sy'n gysylltiedig ag oed y dioddefwr.

Deilliannau achosion

Penderfyniadau cyn-cyhuddo:	Ym mhob achos heblaw'r rhai lleiaf, a phan ddisgwylir ple euog, Erlynyddion y Goron sy'n gyfrifol am benderfynu p'un a ddylid cyhuddo unigolyn gyda throsedd ac, os felly, pa drosedd ddylai honno fod, yn unol â Chanllawiau'r Cyfarwyddwr ar Gyhuddo.
Wedi'i gyhuddo:	achosion pan benderfynodd y CPS y dylid cyhuddo.
Cais am dystiolaeth bellach:	pan wneir cais am ragor o wybodaeth neu weithredu, neu pan ystyrir hynny'n angenrheidiol.
Dim erlyniad:	achosion pan fydd y CPS yn penderfynu na ddylid erlyn, am resymau tystiolaethol neu am resymau budd y cyhoedd.
Pob penderfyniad arall:	pan roddir rhybudd, cerydd neu rybudd terfynol; pan gafodd y drosedd ei hystyried mewn perthynas â chyhuddiadau eraill; neu pan fethodd y diffynnydd ateb i fechnïaeth a bod gwarant wedi'i chyflwyno.

Erlyniadau

Yr holl ddiffynyddion a gyhuddwyd neu a dderbyniodd wŷs ac y cwblhawyd yr achos yn llys yr ynadon neu Lys y Goron yn ystod y cyfnod, gan gynnwys y rhai a aeth ymlaen i dreial neu bledio'n euog, y rhai a derfynwyd a'r rhai na ellid bwrw ymlaen â nhw.

<u>Deilliannau Aflwyddiannus:</u>	pob erlyniad sydd wedi'u cwblhau ond y diffynnydd heb ei gollfarnu, yn cynnwys y canlynol:
Wedi eu terfynu a'u tynnu yn ôl:	Gall ystyriaeth o'r dystiolaeth a budd y cyhoedd arwain y CPS i derfynu'r achos unrhyw adeg cyn dechrau'r treial. Yn gynwysedig yma mae achosion a derfynwyd yn ffurfiol cyn y gwrandawiad, y rheiny na chynigiwyd unrhyw dystiolaeth ynddynt, a'r rheiny a dynnwyd yn ôl yn ystod yr achos llys. Hefyd yn gynwysedig mae achosion pan ymrwymwyd y diffynnydd i gadw'r heddwch.
Gwrthod ar ôl treial llawn:	achosion ble bydd y diffynnydd yn pledio'n ddieuog ac y bydd yr ynadon yn gwrthod yr achos ar ôl gwrando achos yr amddiffyniad.
Barnwr yn cyfeirio at ryddfarnu:	achosion pan, ar ddiwedd achos yr erlyniad yn erbyn y diffynnydd, wneir argymhelliad llwyddiannus o 'ddim achos' neu 'anniogel' ar ran y diffynnydd, ac y bydd y barnwr yn cyfarwyddo rhyddfarn yn hytrach na chaniatáu i'r achos gael ei benderfynu gan y rheithgor.

Rhyddfarnu gan reithgor:	pan fydd y diffynnydd yn pledio’n ddieuog ac, yn dilyn treial, yn cael ei ryddfarnu gan y rheithgor.
Yr holl ganlyniadau aflwyddiannus eraill:	yn cynnwys terfyniadau gweinyddol, traddodebau a ryddhawyd, a dim achos i’w ateb.
Cwblhau gwaith gweinyddol:	pan na all erlyniad fynd yn ei flaen oherwydd bod diffynnydd wedi methu ymddangos yn y llys a Gwarant gan y Fainc wedi’i chyflwyno i’w arestio ef neu hi; neu fod y diffynnydd wedi marw; neu nad yw’n ffit i bledio; neu pan fydd achosion yn cael eu gohirio’n amhenodol.
Traddodebau a ryddhawyd:	achosion traddodi pan fo’r diffynnydd yn cael ei ryddhau.
Dim achos i’w ateb:	achosion pan fydd y diffynnydd yn pledio’n ddieuog ac y gwrandewir tystiolaeth yr erlyniad, ond y gwrthodir yr achos gan yr ynadon heb wrando achos yr amddiffyniad.
Collfarnau:	achosion pan gaiff y diffynnydd ei ddyfarnu’n euog yn dilyn erlyniad, yn cynnwys:
Ple euog:	pan fydd y diffynnydd yn pledio’n euog.
Collfarn yn dilyn treial:	Achosion pan fydd y diffynnydd yn pledio’n ddieuog, ond yn cael ei gollfarnu ar ôl gwrando ar y dystiolaeth.
Prawf yn absenoldeb:	troseddau llai yw’r rhain, materion monitro yn bennaf – a glywir gan y llys yn absenoldeb y diffynnydd.

Categorïau rhesymau dros ganlyniadau aflwyddiannus

Tystiolaethol:	pan fydd yr erlynydd yn penderfynu nad oes digon o dystiolaeth i roi gobaith realistig o gollfarn.
Budd y cyhoedd:	pan ystyrir bod digon o dystiolaeth, ond bod yr erlynydd yn penderfynu bod ffactorau budd y cyhoedd yn erbyn erlyniad.
Methu parhau:	pan fydd y dystiolaeth a budd y cyhoedd yn cefnogi erlyniad, ond fod amgylchiadau yn ei gwneud hi’n amhosib i’r achos fynd yn ei flaen.
Rhesymau eraill:	pan fydd y diffynnydd yn cael ei rwymo, rhyddfarnu neu’r achos yn cael ei wrthod ar ôl treial, neu pan nad oes unrhyw ddewis arall yn briodol.
Cwblhau gwaith gweinyddol:	pan na all erlyniad fynd yn ei flaen oherwydd bod diffynnydd wedi methu ymddangos yn y llys a Gwarant gan y Fainc wedi’i chyflwyno i’w arestio ef neu hi; neu fod y diffynnydd wedi marw; neu nad yw’n ffit i bledio: neu pan fydd achosion yn cael eu gohirio yn amhenodol.

Rhesymau dros ddeilliannau aflwyddiannus

Dioddefwr yn tynnu'n ôl:	pan fydd tystiolaeth y dioddefwr yn cefnogi achos yr erlyniad, y dioddefwr yn gwrthod cael ei alw i dystio, neu'n tynnu'n ôl, neu'n tynnu'r gŵyn yn ôl.
Dioddefydd ddim yn mynychu:	gelwir y dioddefydd yn dyst mewn achos, ond ni fydd yn dod i'r llys.
Tystiolaeth y dioddefydd ddim yn cefnogi'r achos:	nid yw tystiolaeth y dioddefydd am y drosedd yn cefnogi erlyn y diffynnydd, gan arwain at ganlyniad aflwyddiannus, ond, serch hynny, nid yw'r dioddefydd wedi tynnu'n ôl.
Gwrthdaro tystiolaeth:	gwrthgyferbyniadau yn nhystiolaeth yr erlyniad yn arwain at erlyniad aflwyddiannus.
Elfen gyfreithiol hanfodol ar goll:	ni all yr erlyniad barhau oherwydd bod elfen gyfreithiol hanfodol ar goll o achos yr erlyniad.
Ditiad neu ddedfryd arall:	nid yw'r achos yn mynd ymlaen oherwydd bod yr un diffynnydd yn destun ditmentau neu ddedfrydau eraill yn achos achosion eraill.
Rhyddfarnau ar ôl treial:	ceir y diffynnydd yn ddieuog gan yr ynadon neu reithgor ar ôl gwrandawiad sy'n cael ei herio pan elwir ar yr amddiffyniad i gyflwyno'i achos.
Categori prif drosedd:	mae troseddau a gyhuddwyd yn cael eu dyrannu i un o ddeuddeg categori troseddol i ddangos beth yw math a difrifoldeb y cyhuddiadau yn erbyn y diffynnydd.

Cyfarwyddiaeth Atebolrwydd Cyhoeddus a Chynhwysedd
Ionawr 2014

www.cps.gov.uk